

Bank BGZ

ul. Kasprzaka 10/16
01-211 Warszawa
tel. 22 860 44 00
<http://www.bgz.pl>
Infolinia: 0 801 123 456
Opłata jak za 1 jt. u operatora

Główny Ekonomista

Dariusz Winek
tel. +48 22 860 43 56
dariusz.winek@bgz.pl

**Departament Analiz
Makroekonomicznych i Sektorowych**
BankBGZ.Research@bgz.pl**Analizy makroekonomiczne
i rynków finansowych**

Konrad Soszyński
Kierownik Zespołu
Piotr Popławski

Analizy rynków rolnych

Marta Skrzypczyk
Kierownik Zespołu
tel. 22 860 59 55
marta.skrzypczyk@bgz.pl

Izabela Dąbrowska-Kasiewicz
tel. 22 860 56 54
izabela.dabrowska@bgz.pl

Mariusz Dziwulski
tel. 22 860 46 31
mariusz.dziwulski@bgz.pl

Anna Jaworowska
tel. 22 860 52 23
anna.jaworowska@bgz.pl

Michał Kolesnikow
tel. 22 860 50 58
michal.kolesnikow@bgz.pl

Analizy sektorowe

Monika Orłowska
Kierownik Zespołu

Artur Bubiło
Artur Kowalczyk
Łukasz Patola

BANK PRZYJAZNY**DLA PRZEDSIĘBIORCÓW**

Wyróżnienie Honorowe z pięcioma Złotymi Gwiazdami przyznane Bankowi w styczniu „za kreatywność biznesową w zakresie oferowania innowacyjnych produktów bankowych zarówno w segmencie agrobiznesu jak również i w przedsiębiorczości ogólnobiznesowej, w szczególności zaś za znaczący wkład w budowę profesjonalnej oferty dla małych i średnich przedsiębiorstw na rynku bankowości elektronicznej”.

Rolnicy coraz bardziej zamożni

Choć dochody polskich rolników szybko gonią te uzyskiwane w krajach unijnych, dysproporcje nadal pozostają bardzo duże.

Według Europejskiego Urzędu Statystycznego (Eurostat) w 2011 roku realna wartość dochodu rolniczego w przeliczeniu na osobę pełnozatrudnioną, czyli pracującą w rolnictwie co najmniej 2200 godzin, w krajach Unii Europejskiej zwiększyła się o 6,7% w porównaniu do 2010 roku. Warto jednak zauważyć, że zmiana ta była spowodowana nie tylko zwiększeniem się dochodów rolników, lecz również spadkiem zatrudnienia w sektorze o blisko 3%.

W przypadku Polski Eurostat szacuje, że ubiegły rok przyniósł wzrost realnego dochodu aż o 14,2%. Podobnym wzrostem mogą pochwalić się Niemcy, gdzie wyniósł on 14,7%. Patrząc w szerszej perspektywie, czyli od 2005 r. - pierwszego pełnego roku członkostwa w UE - dochody polskich rolników zwiększyły się o blisko 74% przy średnim wzroście w krajach Unii o niewiele ponad 18%. Wskazuje to jednoznacznie, że od momentu wstąpienia Polski do UE dochody polskich rolników rosną szybciej, aniżeli średnio we Wspólnocie.

Polska nie jest jednak tu wyjątkiem. Ogólnie w latach 2005-2011 r. silniej rosły dochody w nowych państwach członkowskich, aniżeli w krajach należących do Wspólnoty przed 2004 rokiem. Między innymi dochody producentów rolnych na Węgrzech wzrosły o blisko o 75%, w Estonii o ponad 87%, Czechach prawie 60% czy też Bułgarii o ponad 52%.

Analizując zmiany w dochodowości gospodarstw rolnych w UE, w tym także w Polsce, warto zauważyć, że duży wpływ na majątność rolników mają płatności bezpośrednie.

Z danych Komisji Europejskiej wynika, że przeciętnie w Polsce w latach 2007-2009 udział płatności bezpośrednich w dochodach rolniczych wynosił 20%, a kolejne 20% stanowiły pozostałe formy wsparcia. Poziom subsydiowania dochodów rolniczych jest zróżnicowany w poszczególnych państwach członkowskich, a Polska plasuje się na poziomie zbliżonym do średniej we Wspólnocie.

Oczekujemy, że 2012 rok także przyniesie wzrost dochodów rolniczych. Poprawie ulegnie sytuacja w gospodarstwach prowadzących produkcję żywca w związku z prognozowanym spadkiem cen pasz w pierwszej połowie roku oraz oczekiwanymi stosunkowo wysokimi cenami żywca. Trudno dziś przewidzieć jak będą się kształtowały ceny zbóż i rzepaku po tegorocznych zbiorach. Jednak, można przyjąć, że wzrosną koszty zakupu większości środków produkcji. Między innymi rosnące ceny gazu przełożą się na podwyżki cen nawozów. Wyższe niż przed rokiem mogą być także koszty zakupu paliw czy energii elektrycznej. Z drugiej strony, z pewnością pozytywny wpływ na majątność rolników będą miały płatności bezpośrednie. Od grudnia ubiegłego roku wypłacane są rolnikom płatności za 2011 rok, które przeciętnie są o blisko 11% wyższe niż przed rokiem.

Pomimo obserwowanych w ostatnich latach wzrostów, przeciętny dochód na osobę pełnozatrudnioną w rolnictwie w Polsce wciąż jest relatywnie niski. Wiąże się to ze znaczną liczbą osób zatrudnionych w tym sektorze, a także stosunkowo niską przeciętną wydajnością polskiego rolnictwa. Według jedynych porównywalnych danych dla państw członkowskich UE, uzyskanych z Europejskiego Systemu Zbierania Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych (FADN), przeciętny dochód uzyskiwany z rodzinnego gospodarstwa rolnego (z pracy własnej rolnika i członków jego rodziny) w przeliczeniu na osobę pełnozatrudnioną w 2009 roku wyniósł w Polsce 4 319 EUR, podczas gdy przeciętnie w UE 12 757 EUR.

Jeżeli założymy, że tempo wzrostu dochodów obserwowane w okresie 2005-2011 utrzyma się w przyszłości, w ciągu najbliższych 10 lat prawdopodobnie osiągniemy dochody porównywalne do tych notowanych we Francji czy Holandii. Zważywszy jednak na fakt, że otrzymywane przez polskich rolników płatności bezpośrednie będą się już tak dynamicznie zmieniały (w 2010 roku osiągnęły one pełną wyneogocjaną wysokość) scenariusz ten staje się dość optymistyczny, choć nie nierealny.

Najważniejsze fakty i komentarze

W pierwszym kwartale 2012 r. oczekiwany jest spadek cen większości zbóż w kraju.

W pierwszym kwartale 2012 r. oczekiwany jest spadek cen pszenicy paszowej i wzrost cen kukurydzy. W rezultacie ceny obu tych zbóż w kolejnych miesiącach powinny się do siebie zbliżyć. Ponadto spodziewamy się, iż ceny pszenicy konsumpcyjnej w kraju pozostaną znacząco wyższe od cen pszenicy paszowej. [więcej str. 5]

Ceny skupu rzepaku w najbliższych miesiącach mogą być stosunkowo wysokie.

Utrzymujący się słaby złoty i napięty bilans rzepaku, zarówno w Polsce, jak i w UE powinny wspierać ceny rzepaku w najbliższych miesiącach. Produkcja oleju rzepakowego w kraju w sezonie 2011/2012 się obniży. Prawdopodobny jest spadek eksportu oleju i wzrost jego importu. [więcej str. 7]

W 2012 r. zarówno ceny trzody chlewnej jak i bydła mogą być rekordowo wysokie.

Rekordowo wysokim cenom trzody chlewnej i bydła w bieżącym roku będzie sprzyjać z jednej strony niższa podaż na rynku polskim i unijnym, a z drugiej wysoki popyt eksportowy na mięso. Skala wzrostów może być ograniczana przez słabszy popyt wewnętrzny oraz ewentualne umocnienie się złotego wobec euro. [więcej str. 9]

W 2012 r. ceny drobiu powinny pozostać wysokie, choć prawdopodobnie nieco niższe niż rok wcześniej. Z kolei dużo wskazuje na to, że znacznie droższe będą jaja konsumpcyjne.

Oczekujemy, że jeśli ceny pasz będą w miarę stabilne, w 2012 r. produkcja drobiu w Polsce będzie rosła szybciej niż w roku 2011. Dzięki szybszemu wzrostowi produkcji i stopniowemu umacnianiu się złotego wobec euro, przeciętna cena żywca może być nieznacznie niższa niż w rekordowym 2011 r. Z drugiej strony w warunkach kryzysu popyt na mięso drobiowe powinien podtrzymywać ceny na wysokim poziomie. Obszar niepewności związany z nowymi standardami dobrostanu kur niosek jest ogromny. Oceniamy jednak, że jest duża szansa na to, że przeciętna cena jaj konsumpcyjnych w 2012 r. będzie o 10-50% wyższa niż w 2011 roku. [więcej str. 11]

W 2012 r. prawdopodobne są nieznaczne obniżki cen skupu mleka

Oslabienie się złotego było główną przyczyną wzrostu cen skupu mleka w Polsce w II półroczu 2011 r. W I kwartale br., ze względu na czynniki sezonowe oraz nasilającą się konkurencję wśród zakładów o surowiec, ceny prawdopodobnie utrzymają się na wysokich poziomach. W dalszej części oczekujemy ich niewielkich spadków m.in. w wyniku pogorszenia koniunktury gospodarczej w krajach rozwiniętych, rosnących nadwyżek eksportowych oraz spodziewanej aprecjacji złotego wobec euro. [więcej str. 13]

Ceny jabłek, jak również warzyw gruntowych w pierwszych miesiącach br. będą prawdopodobnie rosły. Dynamika wzrostu cen warzyw może nie być jednak wysoka.

W pierwszej połowie bieżącego roku oczekiwany jest sezonowy wzrost cen jabłek oraz warzyw z ubiegłorocznych zbiorów. Wiązać się to będzie w żywieniu w handlu zagranicznym tymi produktami w pierwszym kwartale 2012 roku. Wzrost produkcji warzyw w innych krajach spowoduje jednak, że dynamika wzrostu cen warzyw może być niska i w dalszym ciągu będą one znacznie niższe w porównaniu do roku poprzedniego. Niemniej, wolumen eksportu tych produktów w sezonie 2011/2012 prawdopodobnie wzrośnie, głównie ze względu na wzrost produkcji w roku poprzednim. [więcej str. 15]

Main findings

In the first quarter 2012 prices of most of the grains in Poland will drop.

In the first quarter of 2012 decline in feed wheat prices and increase in corn prices are forecasted. Moreover, we anticipate that prices of milling wheat on the internal market will stay significantly higher than the prices of feed wheat. [more p. 5]

Rapeseed prices to stay high in the coming months.

Relatively weak PLN and tight balance of rapeseed, both in Poland and the EU, should support the price of rapeseed in the coming months. Output of rape oil in Poland is likely to diminish in 2011/2012 season. Exports of rape oil might also decline, but imports grow. [more p. 7]

In 2012 both pig and cattle prices are likely to be record high.

Lower supplies on the Polish and EU markets together with high demand for meat from third countries, will support record high prices of pigs and cattle this year. Possible increases in prices will be limited to some extent by appreciation of Polish zloty against the euro. [more p. 9]

In 2012 poultry prices may stay high but probably slightly lower than in 2011. Eggs are likely to be much more expensive.

If feed prices would be stable this year, we expect that poultry production in Poland will expand slightly faster than in 2011. Due to more rapid increase in production and the gradual strengthening of zloty against the euro, the average price of poultry this year may be slightly lower than the record high price in 2011. On the other hand, in crisis conditions, demand for poultry meat will support prices at decent level. As regards the market of eggs for consumption, it is still surrounded by great uncertainty linked to new welfare standards. Nevertheless, we expect that likelihood of higher prices is larger than that of lower prices. In that case, average egg prices may be 10-50% higher in 2012 than in previous year. [more p. 11]

In 2012 milk procurement prices are likely to decrease.

Weak zloty was the main reason for the increase in milk procurement prices in Poland in the second half of 2011. In the first quarter of 2012 prices are likely to stay high due to seasonal factors and competition of dairy plants over raw material. We expect that in the rest of 2012 milk prices will decline slightly as a result of worsening economic performance in developed countries, the growing export surplus of dairy products and the expected appreciation of zloty against euro. [more p. 13]

Prices of apples as well as vegetables in the first months of 2012 will likely to grow. However, the growth of vegetable prices may not be very high.

In the first half of this year seasonal increase in prices of apples and many vegetables is expected. It may be possible inter alia due to growing export demand in the first quarter of 2012. However, the increase of vegetable production in other countries may cause the growth rate of vegetable prices to be low and they may be still cheaper in comparison to the previous year. However, the volume of exports of these products in the 2011/2012 season is likely to increase, mainly due to the production growth in 2011. [more p. 15]

Założenia do prognoz cen podstawowych produktów rolnych

(Forecasts of Main Agricultural Products' Prices – Assumptions)

Aktualna prognoza cen podstawowych produktów rolnych została opracowana w oparciu o dane dostępne do dnia 30 stycznia 2012 roku.

W 2011 r. Polska utrzymała wysoką na tle innych państw UE dynamikę wzrostu gospodarczego (4,3% r/r wg danych wstępnych wobec 3,9% r/r w 2010 r.). Motorem rozwoju było spożycie indywidualne (wzrost na poziomie 3,1% r/r wobec 3,2% r/r w 2010 r.) oraz nakłady brutto na środki trwałe (wzrost na poziomie 8,7% r/r wobec spadku w wysokości 0,2% r/r w 2010 r.), w tym szczególnie związane z inwestycjami infrastrukturalnymi.

Relatywnie wysokie tempo wzrostu gospodarczego nie zapobiegło jednak pogorszeniu sytuacji na krajowym rynku pracy. Stopa bezrobocia wyniosła w grudniu 2011 roku 12,5%, wobec 11,8% na koniec III kw. oraz 12,4% na koniec IV kw. 2010. Jednocześnie obniżyła się dynamika przeciętnego realnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw (do 0,0% r/r w IV kw. z 1,2% r/r w III kw. 2011 r.). Było to wynikiem jednoczesnego wzrostu inflacji z 4,1% r/r w III kw. do 4,6% r/r w IV kw. i spadku płac nominalnych, odpowiednio z 5,3% do 4,6%. To ostatnie było pochodną spadającej dynamiki zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw, odpowiednio z 3,1% r/r w III kw. do 2,4% r/r w IV kw.

Gorsza sytuacja gospodarstw domowych znalazła odzwierciedlenie w spadającej dynamice realnej sprzedaży detalicznej, z 6,3% r/r w III kw. do 6,1% r/r w IV kw. (sprzedaż w ujęciu nominalnym wzrosła z 10,3% do 10,8% r/r). Od strony popytu wewnętrznego pozytywną kontrybucję budowała spora aktywność inwestycyjna sektora publicznego, która przełożyła się na wzrost wysoką, lecz niższą niż kwartał wcześniej, dynamikę produkcji budowlano-montażowej - 12,3% r/r w IV kw. Poprawa sytuacji eksporterów pozytywnie wpłynęła na dynamikę produkcji przemysłowej r/r, która między III a IV kw. wzrosła z 5,9% r/r w III kw. do 7,5% r/r w IV kw 2011 r. Jednak sytuacja przedsiębiorstw nie poprawiła się, co było pochodną rosnących kosztów i oczekiwań spadku popytu.

Sądzymy, że najbliższe miesiące przyniosą dalsze wyhamowanie stopy aktywności gospodarczej. Wskazują na to spadające wskaźniki wyprzedzające sytuacji gospodarczej w przemyśle (między wrześniem, a grudniem indeks koniunktury w części nowe zamówienia spadł z 0 do -8,8 pkt.), budownictwie (-4,1 pkt. i -26,5 pkt.) i handlu detalicznym (2,9 pkt. i -12,8 pkt.). Za realizacją scenariusza spowolnienia przemawiają także pogarszające się wskaźniki zamówień w niemieckim przemyśle. Naszym zdaniem oznacza to dalszy spadek dynamiki produkcji przemysłowej do okolic 5,0% r/r i spowodowaną wysokimi cenami paliw stabilizację inflacji w okolicach 4,0% r/r.

Od strony popytu zagranicznego konsolidacja fiskalna w krajach UE będzie oddziaływać negatywnie na odbudowujący się popyt wewnętrzny hamując możliwy wzrost popytu importowego na produkty z Polski. Również w Niemczech, które są największym odbiorcą produktów rolno-spożywczych z Polski, sytuacja gospodarcza, choć lepsza niż w większości państw Strefy Euro, może się pogarszać.

W warunkach słabnącego popytu na dobra konsumpcyjne za granicą, niskie ceny żywności będą odgrywały jeszcze większą rolę w podejmowaniu decyzji zakupowych niż przedtem. Stanowi to szansę dla polskich producentów, którzy często dostarczają półprodukty i tańszą żywność na rynki Europy Zachodniej. Osłabienie się złotego dodatkowo poprawiło konkurencyjność tych towarów pochodzących z Polski. Wprawdzie w horyzoncie prognozy oczekiwane jest stopniowe umacnianie się złotego wobec euro, ale do połowy przyszłego roku złoty nadal będzie znacznie słabszy niż jeszcze trzy miesiące temu.

Poziom kursu walutowego, szczególnie ze względu na podwyższoną jego zmienność, pozostaje jednym z ważniejszych czynników niepewności wspólnym dla wszystkich kategorii produktów rolnych. Silniejsze niż prognozowane umocnienie krajowej waluty może oznaczać realizację cen produktów rolnych poniżej prognoz. Niewykluczony jest oczywiście scenariusz odwrotny.

Prognoza kursów walutowych (stan na koniec miesiąca)

Miesiące	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
EUR/PLN	4,21	4,23	4,17	4,12	4,09	4,04	4,01	4,01
USD/PLN	3,21	3,25	3,16	3,07	3,03	2,95	2,91	2,91

Zboża

(Cereals)

Przeciętna cena skupu pszenicy konsumpcyjnej w IV kwartale 2011 r. wyniosła 794 PLN/t wobec prognozy 779-811 PLN/t z poprzedniego numeru AgroMonitora. Średnia cena pszenicy paszowej, która w analizowanym okresie wyniosła 720 PLN/t, także znalazła się w przedziale ostatniej prognozy 714-743 PLN/t. W przypadku kukurydzy przeciętna cena w IV kwartale ubiegłego roku wyniosła 657 PLN/t, co oznacza, że była o 4% wyższa od górnej granicy przedziału prognozy.

Zgodnie z tym co prognozowaliśmy, na przełomie roku odnotowano sezonowy wzrost cen zbóż. Oczekujemy, że luty i marzec przyniosą obniżki cen pszenicy paszowej i konsumpcyjnej, jak również jęczmienia i żyta paszowego. Na spadki cen wpłynie m.in. oczekiwany wzrost podaży ziarna na rynku krajowym i europejskim oraz spodziewany spadek popytu ze strony zagranicznych odbiorców w związku z umocnieniem się złotego. Niższym cenom sprzyjać będą także nastroje na rynkach terminowych. Obecnie są one determinowane w dużej mierze przez stosunkowo optymistyczne prognozy wzrostu produkcji zbóż w UE i na świecie w kolejnym sezonie 2012/2013 (1 lipca 2012 r. - 30 czerwca 2013 r.).

Zarówno prognozy dotyczące rynku europejskiego, jak i światowego, publikowane przez Międzynarodową Radę Zbożową, Amerykański Departament Rolnictwa (USDA), jak i francuską firmę Tallage (wydawcę raportu Strategie Grains) wskazują na poprawę bilansu popytu i podaży. Jednakże, zarówno w Unii Europejskiej, jak i na świecie, zapasy zbóż w sezonie 2011/2012 szacowane są drugi rok z rzędu na poziomie niższym aniżeli w sezonach 2008/2009 i 2009/2010.

Ponadto, w związku z nieprzerwanym rosnącym popytem na zboża, pogorszeniu w skali globalnej ulega wskaźnik pokrycia rocznego zapotrzebowania zapasami. W sezonie 2010/2011 zapasy z poprzedniego sezonu w ok. 23% pokrywały globalne zapotrzebowanie na zboże, podczas gdy w bieżącym sezonie 2011/2012 jedynie w ok. 20%.

Według styczniowej prognozy USDA, zbiory w 2012 r. umożliwią częściową odbudowę zapasów. Realizacja tych oczekiwań sprzyjałaby spadkom cen w kolejnym sezonie 2012/2013.

Również w Unii Europejskiej eksperci francuskiej firmy analitycznej Tallage prognozują w przyszłym sezonie 2012/2013 poprawę sytuacji. Z opublikowanej w stycz-

niu prognozy dla Wspólnoty wynika, że zbiory zbóż wzrosłyby o 5 mln t w skali roku do ok. 290 mln ton, z czego ponad 133 mln t miałyby stanowić pszenica, a przeszło 65 mln t kukurydza (odpowiednio 130 mln t i 55 mln t w sezonie bieżącym).

Polska, która nie jest znaczącym importerem, ani eksporterem zbóż, podlega tendencjom światowym, które oprócz opisanych czynników popytowo-podażowych kształtowane są przede wszystkim kursami walutowymi, nastrojami na rynkach terminowych oraz zmianami w regulacjach w handlu zagranicznym. W perspektywie do czerwca 2012 r. możliwe jest m.in. wprowadzenie ceł eksportowych przez Rosję, co wpłynęłoby na wzrost cen niezależnie od faktycznych zmian w międzynarodowej wymianie handlowej. Ogłoszenie takiej decyzji rzutowałoby na nastroje uczestników rynku, którzy mają w pamięci 2010 r. (zakaz eksportu zbóż z Rosji wywołał gwałtowne wzrosty cen).

Zakładając, że dane o przezimowaniu zbóż na półkuli północnej nie wpłyną znacząco na dotychczasowe prognozy przyszłorocznych zbiorów oczekujemy, iż II kwartał 2012 r. może przynieść nieznaczne wzrosty cen zbóż. Podwyżki te będą również wspierane czynnikami sezonowi.

Prezentowane poniżej prognozy zostały opracowane w oparciu o informacje dostępne na koniec stycznia 2012 roku, co oznacza, że w szczególności w odniesieniu do III kwartału 2012 r. mogą jeszcze ulec zmianom. Obecne prognozy tegorocznych zbiorów mają charakter wstępny i będą prawdopodobnie rewidowane m.in. w zależności od przebiegu warunków pogodowych, czy publikacji informacji o powierzchni zasiewów zbóż jarych. Również otoczenie makroekonomiczne sprzyja nagłym, trudnym do przewidzenia zmianom kursu złotego, co może silnie rzutować na kształtowanie się cen zbóż w kraju.

Czynniki mogące wpływać na przyszły poziom cen

- ↑ Niski poziom zapasów zbóż
- ↑ Staby złoty względem euro
- ↑ Możliwe wprowadzenie ceł eksportowych przez Rosję
- ↑↓ Nastroje na rynku terminowym
- ↓ Możliwe umocnienie się złotego
- ↓ Wzrost podaży zbóż w I kwartale 2012 r.

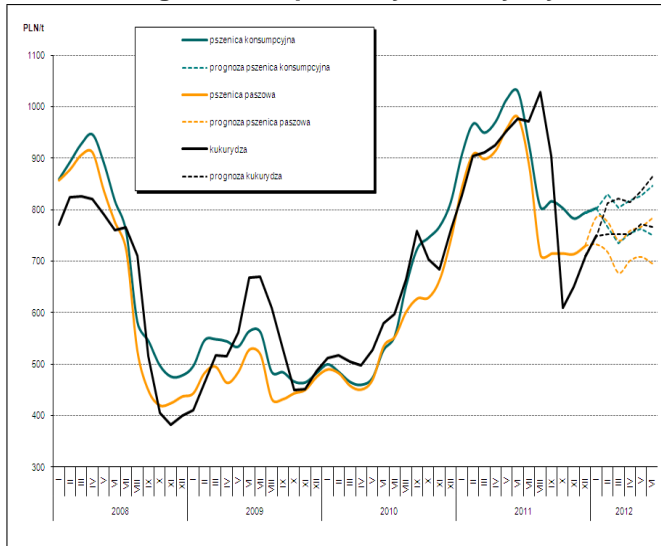
Prognozy przeciętnych kwartalnych cen (PLN/t) zbóż

Kwartały	IV kw.'11**	I kw.'12	II kw.'12	III kw. '12
Pszenica konsumpcyjna	794	769-813	756-831	674-760
Pszenica paszowa	720	709-768	701-770	607-684
Kukurydza	657	751-794	763-838	764-861

* Dane MRiRW

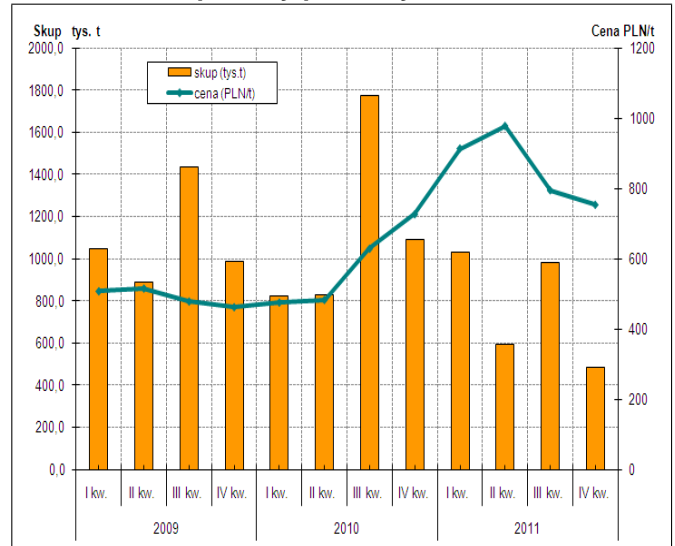
Prawdopodobieństwo, że rzeczywista cena znajdzie się we wskazanym przedziale, wynosi około 67%. Prognozowane są średnie arytmetyczne ceny w kwartałach wyliczone na podstawie miesięcznych cen skupu podawanych przez MRiRW.

Prognoza cen pszenicy i kukurydzy

Źródło: dane historyczne - MRiRW, GUS, prognoza - BGŻ AM

Skup i ceny pszenicy w Polsce

Źródło: GUS

	Ceny skupu zbóż (PLN/t)					Wymiana handlowa (tys. t)				
	Procurement cereals prices (PLN/t)					Foreign trade (thou. t.)				Saldo zbóż/Balance
	pszenica wheat	żyto rye	kukurydza maize	jęczmień paszowy feed barley	owies oats	Eksport/Export		Import/Import		
					pszenica wheat	kukurydza maize	pszenica wheat	kukurydza maize		
2009 VII-IX	479	309	552	395	461	518	24	180	67	433
X-XII	463	294	409	390	427	320	87	183	102	284
2010 I-III	476	326	487	430	428	146	31	210	70	66
IV-VI	483	345	519	408	430	169	52	190	62	74
VII-IX	629	455	657	518	508	295	40	175	41	278
X-XII	727	598	635	627	603	354	42	118	119	379
2011 I-III	913	767	866	780	797	145	21	96	124	-44
IV-VI	977	781	944	783	658	49	14	264	194	-489
VII-IX	795	730	857	749	620	249	26	299	73	-18
X-XII	753	804	620	738	593	bd	bd	bd	bd	bd

źródło / source: GUS, IERIGŻ

	Przewagi cenowe polskich producentów zbóż								Ceny mąki (PLN/kg)	
	Price advantages of Polish cereals producers								Flour prices PLN/kg	
	USA (SRW US Gulf)		Rosja (konsumcyjna <i>fo b</i> BS)		Węgry		Niemcy		Cena:	
cena zł/t price in PLN/t	Cena w Polsce =100 Prices in Poland =100	cena price (PLN/t)	Cena w Polsce =100 Prices in Poland =100	cena price (PLN/t)	Cena w Polsce =100 Prices in Poland =100	cena price (PLN/t)	Cena w Polsce =100 Prices in Poland =100	producenta producer	det. retail	
2009 VII-IX	482	94	398	78	386	75	463	91	0,85	1,93
X-XII	547	116	399	85	406	86	472	100	0,83	1,89
2010 I-III	564	117	399	83	407	84	461	95	0,82	1,87
IV-VI	599	123	460	95	408	84	503	103	0,81	1,85
VII-IX	755	117	bd	bd	558	87	660	103	1,13	1,88
X-XII	842	109	bd	bd	749	97	754	97	1,29	2,07
2011 I-III	918	98	bd	bd	716	76	896	95	1,38	2,19
IV-VI	842	84	bd	bd	885	88	987	98	1,43	2,30
VII-IX	798	94	680	80	796	94	861	101	1,35	2,33
X-XII	829	105	690	87	744	94	897	113	1,30	2,34

źródło / source: IERIGŻ, MRiRW, FAO, obliczenia własne

Rośliny oleiste

(Oilseeds)

W przeciwieństwie do tendencji światowych, gdzie już od połowy 2011 roku ceny roślin oleistych (m.in. soi, rzepaku i słonecznika), olejów, jak i śrut spadały, w Polsce w IV kwartale 2011 roku ceny skupu rzepaku wzrosły. Rzepak był droższy niż w III kwartale.

Według danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, średnia cena skupu rzepaku netto w IV kwartale 2011 roku w Polsce ukształtowała się na poziomie ok. 1948 zł/t, co oznacza, że była wyższa niż prognozowaliśmy w lipcu ub.r. (1700-1800 zł/t).

Utrzymaniu wysokich cen nasion sprzyjały m.in. duże zmiany kursu walutowego. Ocenia się, że w IV kwartale 2011 roku złoty osłabił się wobec dolara średnio o 12% w porównaniu z kwartałem poprzednim, a wobec euro o 7%.

Innym czynnikiem wspierającym ceny rzepaku pozostawał jego napięty bilans, zarówno na rynku europejskim (o czym pisaliśmy już w AgroMonitorze z listopada 2011 roku), jak i krajowym.

Jeśli chodzi o Polskę, według danych GUS, w ciągu pierwszych czterech miesięcy bieżącego sezonu 2011/2012 (tj. lipiec-październik 2011) średnie i duże zakłady tłuszczowe wyprodukowały 182,3 tys. t oleju rzepakowego surowego wobec 231,2 tys. t w tym samym okresie 2010 roku (spadek o 21%). Oczekujemy, że w całym sezonie 2011/2012 produkcja oleju rzepakowego może być mniejsza w stosunku do sezonu poprzedniego, a bilans handlu tym produktem ulegnie pogorszeniu. Wstępne dane handlowe już pokazują, że w okresie lipiec - październik 2011 przywóz oleju wyniósł 30,6 tys. t (tj. o blisko 80% więcej niż w analogicznym okresie w 2010 roku). Jednocześnie eksport oleju rzepakowego obniżył się do 65,8 tys. t (o 6% r/r).

W najbliższych miesiącach na kształtowanie się cen skupu rzepaku w kraju tradycyjnie istotny wpływ będzie miała sytuacja na europejskim i światowym rynku oleistych oraz kurs walutowy. Pomimo wysokich zbiorów canoli w Australii i Kanadzie, globalny bilans rzepaku i canoli pozostaje napięty.

Dodatkowymi czynnikami oddziałującymi w kierunku utrzymania wysokich cen, przynajmniej w krótkim okresie, mogą być doniesienia z Ukrainy dotyczące słabej kondycji ozimin oraz niepewność, co do wielkości strat w uprawach soi w Argentynie i Brazylii w związku z suszą. Amerykański Departament ds. Rolnictwa prognozuje, że światowy popyt na soję w sezonie 2011/2012 bę-

dzie większy niż w sezonie 2010/2011. Z drugiej strony jednak, oczekuje się, że w UE, podobnie jak w Stanach Zjednoczonych, przerób soi będzie mniejszy (UE przerobi nie tylko mniej soi, ale i rzepaku; zwiększy za to przerób słonecznika).

Jeśli chodzi o kolejny sezon na rynku rzepaku, ocenia się, że łączna powierzchnia upraw rzepaku ozimego w UE może być mniejsza. Co więcej, stan rzepaku na Ukrainie nie jest dobry.

Z publikacji GUS z grudnia 2011 roku wynika, że w przypadku Polski, powierzchnia obsiana rzepakiem i rzepikiem ozimym w Polsce pod zbiory w 2012 roku przekroczyła 796 tys. ha. W optymalnych terminach agrotechnicznych zasiano ok. 80% powierzchni rzepaku ozimego (w 2010 roku - ok. 64%). Największy udział zasiewów wykonanych w optymalnym terminie agrotechnicznym odnotowano w województwach kujawsko-pomorskim (100%), opolskim i małopolskim (po ok. 98%), natomiast najmniejszy w województwach wielkopolskim (40%) oraz pomorskim (55%).

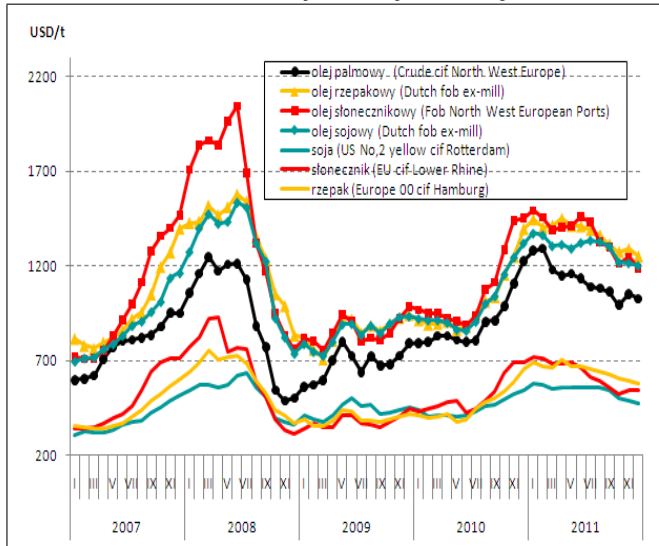
Stan zasiewów rzepaku przed wejściem w stan zimowego spoczynku był lepszy od ubiegłorocznego. W listopadzie 2011 roku rzeczoznawcy GUS ocenili go na 3,8 stopnia kwalifikacyjnego wobec 3,4 stopnia w 2010 roku. Oceny plantacji wahały się od 3,4 stopnia w województwie podlaskim do 4,2 w śląskim (stopień '5' oznacza stan bardzo dobry, '4' dobry, '3' dostateczny, '2' słaby, zaś '1' zły, kłeskowy).

Mimo że kondycja zasiewów rzepaku w kraju przed wejściem w stan zimowego spoczynku była stosunkowo dobra, trudno na razie wyrokować, jakie będą przyszłoroczne zbiory. Duży niepokój obecnie budzą bardzo niskie temperatury i cienka pokrywa śniegu, zwłaszcza w zachodnich regionach Polski.

Czynniki mogące wpływać na przyszły poziom cen

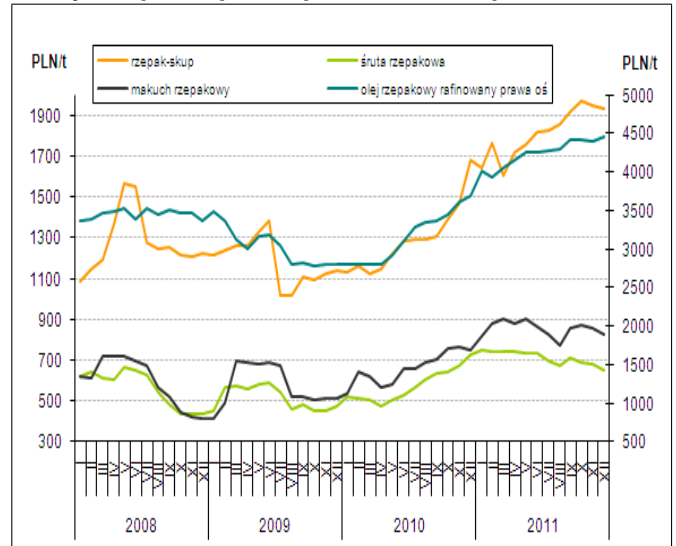
- ↑ Słaby złoty względem euro
- ↑ Długoterminowy popyt na biodiesel w UE
- ↑ Mniejsze zbiory rzepaku w UE
- ↑ Duży popyt na oleiste i oleje
- ↑↓ Nastroje na rynku terminowym
- ↓ Większa światowa produkcja słonecznika
- ↓ Oczekiwana aprecjacja złotego i euro

Światowe ceny oleistych i olejów

Źródło: Oil World

Ceny skupu rzepaku i produktów ich przetwórstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiRW

Ceny skupu rzepaku, ceny zbytu śrut oleistych i ceny olejów roślinnych (PLN/t)
Procurement prices of rape, sale prices of oil cakes and prices of vegetable oil (PLN/t)

	rzepak rapeseed	śruta rzepakowa ^a rape meal	śruta sojowa ^a soy meal	olej sojowy soya oil		olej słonecznikowy sunflower oil		olej palmowy ^a palm oil
				^a	detal/retail PLN/l	^a	detal/retail PLN/l	
2008 X-XII	1216	457	916	2368	6,89	2419	7,61	1463
2009 I-III	1236	715	1256	2598	7,05	2731	7,55	1992
IV-VI	1322	738	1380	2814	7,07	2926	7,36	2424
VII-IX	1054	547	1267	2515	7,27	2383	7,28	1993
X-XII	1122	568	1164	2604	7,49	2595	7,14	2070
2010 I-III	1140	646	1144	2647	7,58	2756	6,97	2331
IV-VI	1211	658	1122	2754	7,78	2857	6,87	2559
VII-IX	1277	776	1179	3051	7,97	3230	6,78	2713
X-XII	1509	839	1240	3631	b.d.	4071	b.d.	3242
2011 I-III	1684	834	1275	3895	b.d.	4175	b.d.	3613
IV-VI	1770	774	1103	3604	b.d.	3919	b.d.	3153
VII-IX	1855	751	1177	3887	b.d.	3967	b.d.	3167
X-XII	1962	756	1181	3978	b.d.	3987	b.d.	3360

a) ceny światowe / international prices

źródło / source: FAO, IERIGŻ

Ceny tłuszczów roślinnych i zwierzęcych (PLN/kg)
Prices of vegetable and animal fats (PLN/kg)

	olej rzepakowy/ rape oil PLN/l		masmix/ butter-margarine		masło / butter		smalec / lard	
	zbyt/sale	detal/retail	zbyt/sale	detal/retail	zbyt/sale ^a	detal/retail ^b	zbyt/sale	detal/retail
2008 X-XII	4,59	6,14	b.d.	13,99	12,43	17,60	4,48	5,83
2009 I-III	4,54	6,17	8,06	14,05	12,13	17,33	4,64	5,93
IV-VI	4,48	6,16	8,06	13,86	11,92	17,08	4,81	5,97
VII-IX	4,15	6,12	7,98	13,85	12,10	17,02	4,85	5,95
X-XII	4,14	5,96	8,10	14,09	13,78	19,23	4,79	5,91
2010 I-III	4,11	5,88	7,39	12,40	14,16	20,27	4,69	5,85
IV-VI	4,03	5,80	7,18	13,68	14,51	19,57	4,69	5,69
VII-IX	4,27	5,79	6,91	13,32	15,56	21,02	4,55	5,60
X-XII	4,43	5,95	6,85	13,64	15,97	21,33	4,56	5,52
2011 I-III	5,16	6,23	6,87	13,73	16,17	21,73	4,58	5,53
IV-VI	5,19	6,78	7,09	13,64	16,69	22,20	4,73	5,68
VII-IX	5,33	6,91	7,14	13,72	17,09	22,57	5,19	5,93
X	5,40	6,88	7,16	13,95	17,70	23,10	6,26	7,20

a) masło świeże i chłodnicze o zawartości tłuszczu nie przekraczającej 85% masy

b) masło świeże o zawartości tłuszczu 82-82,5% masy

źródło / source: IERIGŻ

Wołowina i wieprzowina

(Beef and Pork)

Sytuacja na rynku trzody chlewnej w końcówce 2011 r. była dużym zaskoczeniem. Zamiast normalnych o tej porze roku dużych spadków cen, mieliśmy do czynienia z szybkim wzrostem do rekordowych poziomów. Wprawdzie przewidzieliśmy, że ceny mogą nie spaść tak jak zazwyczaj, jednak średnia cena w ostatnim kwartale 2011 r. na poziomie 5,28 PLN/kg była i tak znacznie powyżej naszej prognozy 4,83-5,07 PLN/kg.

Jeśli chodzi o ceny żywca wołowego, to przez pięć ostatnich miesięcy 2011 r. były one kolejne rekordy, a dodatkowo w końcówce roku wzrosty wyraźnie przyspieszyły. W rezultacie w IV kwartale przeciętna cena skupu wyniosła 6,15 PLN/kg wobec prognozowanego przez nas przedziału 5,78-6,11 PLN/kg.

W reakcji na niską opłacalność utrzymującą się od IV kwartału 2010 r. do III kwartału 2011 r., rolnicy znacząco ograniczyli skalę produkcji trzody chlewnej. W rezultacie wg GUS w listopadzie 2011 r. krajowe pogłowie spadło do najniższego poziomu od 1964 r. i wyniosło zaledwie 13,05 mln szt. W skali roku spadek wyniósł prawie 11%. Prognozujemy, że kolejne badanie (wg stanu na koniec marca 2012 r.) wykaże dalszą redukcję do poziomu 12,3-12,8 mln szt. i to przy założeniu utrzymania stosunkowo dużej skali importu warchlaków. Prawdopodobnie podaż krajowych tuczników będzie w pierwszej połowie roku o około 2-7% niższa niż rok wcześniej.

Obserwowane w końcówce 2011 r. rekordowe ceny trzody chlewnej i jednoczesny stopniowy spadek cen pasz spowodował, że opłacalność tego kierunku produkcji bardzo się poprawiła. Wprawdzie w styczniu ponownie uległa ona dosyć znacznemu pogorszeniu, jednak oczekujemy, że w dalszej części roku będzie na dobrym poziomie. Jeśli tak się stanie, już w połowie 2012 r. krajowe pogłowie trzody może zacząć rosnąć.

Oceniamy, że w całym bieżącym roku ceny żywca wieprzowego będą wysokie - możliwe nawet, że wiosną lub latem znów będą rekordowe. Późną wiosną można oczekiwać dodatkowego ożywienia na rynku w związku z turniejem Euro 2012. Jeśli pogłowie w lipcu wzrośnie, a złoty będzie się nadal umacniał wobec euro, jesienią br. ceny mogą być niższe niż jesienią 2011 roku. Niemniej jednak, prognozujemy, że przeciętna cena w całym roku 2012 może być o 10 - 25% wyższa od ceny w roku 2011.

Dużą niewiadomą dla rynku jest zaplanowany na 1.01.2013 r. termin wejścia w życie wymogu grupowego utrzymywania loch prośnych. Może się on przyczynić do zmniejszenia pogłowia loch w UE. Trudno jednak ocenić jak duża jest skala tego problemu i jak szybko ewentualne

dostosowania przełożą się na rynek.

Wysokim cenom trzody w bieżącym roku będzie sprzyjała sytuacja na rynku wspólnotowym: niższa produkcja i jednocześnie silny popyt eksportowy. Ekspert RABO-banku szacują, że w grudniu 2011 r. spadek liczby loch w UE w skali roku mógł wynieść nawet 9%. Może to oznaczać spadek podaży tuczników już w pierwszej połowie br. Jednocześnie utrzymuje się bardzo wysoki popyt zagraniczny na produkty wieprzowe z Unii. W pierwszych jedenastu miesiącach 2011 r. ich eksport zwiększył się o ponad 20%. Bardzo szybko rosła sprzedaż do Chin, Hongkongu i Korei. Jednak z drugiej strony, oceniamy, że postępujące kłopoty gospodarcze, mogą w br. przełożyć się na zmniejszenie spożycia wieprzowiny przez statystycznego mieszkańca UE.

Na rynku wołowiny prawdopodobnie nadal będzie utrzymywać się korzystna sytuacja dla krajowych producentów i eksporterów. Będzie im sprzyjała m.in. niższa podaż bydła w UE. W połowie ub.r. w jedenastu krajach UE z największym pogłowiem bydła, spadek liczebności stad wyniósł 2,5% w stosunku do roku poprzedniego. Co więcej, również w Polsce zahamowany został wzrost pogłowia. W grudniu 2011 r. było ono o 1,1% niższe niż rok wcześniej. Wciąż utrzymuje się wysoki popyt na unijną wołowinę. W końcówce roku nieoczekiwanie ponownie ożywił się eksport do Turcji. Sytuacja na rynkach światowych jest sprzyjająca, gdyż oczekiwany jest spadek produkcji w Stanach Zjednoczonych i Brazylii. Argentyna również nie jest w stanie na razie odbudować swojej pozycji na rynku światowym. Dodatkowo eksportowi z UE pomaga niski kurs euro wobec dolara.

Oczekujemy, że pod wpływem opisanych powyżej czynników ceny skupu żywca wołowego w bieżącym roku mogą być przeciętnie o 7 - 20% wyższe niż w roku 2011.

Czynniki mogące wpływać na przyszły poziom cen

- ↑ Stosunkowo niski kurs złotego wobec euro
- ↑ Oczekiwany spadek podaży żywca wieprzowego w Polsce i w UE
- ↑ Niska produkcja wołowiny w UE
- ↑ Wysokie światowe ceny wołowiny
- ↑ Wysoki eksport wołowiny i wieprzowiny z UE
- ↑ Czynniki sezonowe w II i III kwartale
- ↓ Oczekiwana stopniowa aprecjacja złotego
- ↓ Możliwy spadek popytu na drogie mięso czerwone w Polsce i pozostałych krajach UE

Prognozy przeciętnych kwartalnych cen (PLN/kg) trzody i bydła

Kwartaly	IV kw.'11	I kw. '12	II kw. '12	III kw. '12
Trzoda chlewna	5,28	5,03 - 5,28	5,21 - 5,76	5,57 - 6,28
Bydło	6,15	6,34 - 6,71	6,34 - 6,94	6,22 - 7,01

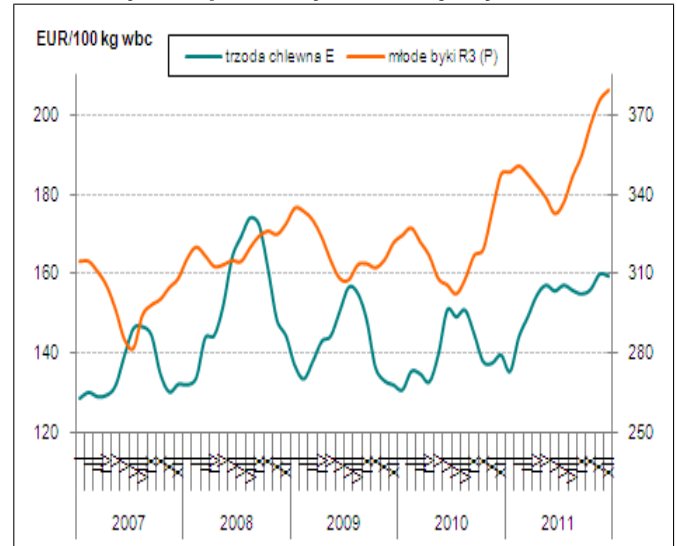
9

Prognoza cen skupu trzody i bydła w Polsce

Źródło: dane historyczne - GUS, prognoza - BGŻ AM

Ceny zakupu trzody chlewnej i bydła w UE

Źródło: Komisja Europejska

Ceny na rynkach wołowiny i wieprzowiny (PLN/kg)
Prices on beef and pork markets (PLN/kg)

	bydło ^a cattle ^a		wołowina z/k beef bone-in		trzoda pigs		schab z/k pork loin bone-in		szynka ham		kielbasa sausage	
	doroste adult	cielęta calves	zbyt sale	detal retail	skup proc.	prosię ^b piglet ^b	zbyt sale	detal retail	zbyt sale	detal retail	zbyt sale	detal retail
2009 I-III	4,51	8,95	18,56	18,86	4,55	161,66	13,26	14,89	17,22	21,36	10,85	13,23
IV-VI	4,78	9,68	18,94	19,69	4,92	183,65	13,86	15,57	17,68	21,98	11,31	13,70
VII-IX	4,64	8,95	19,42	20,14	4,89	182,55	13,97	15,74	18,00	22,23	11,63	14,17
X-XII	4,54	9,47	19,13	20,27	4,08	162,58	12,96	14,61	17,83	22,20	11,50	14,23
2010 I-III	4,77	9,39	19,07	20,36	3,69	150,16	12,08	13,82	17,72	21,96	11,32	14,11
IV-VI	4,43	8,66	19,01	20,38	3,91	142,94	12,08	13,47	17,77	21,75	11,19	13,91
VII-IX	4,40	8,14	18,82	20,50	4,34	122,14	12,43	14,04	17,93	21,96	11,23	13,79
X-XII	4,87	7,94	19,08	20,48	3,85	105,55	11,95	13,73	17,80	21,82	11,06	13,91
2011 I-III	5,42	7,77	20,35	21,26	3,96	101,71	12,00	13,74	17,66	21,64	10,68	14,06
IV-VI	5,73	8,30	21,20	21,88	4,48	115,30	12,65	14,28	18,14	21,98	10,88	14,22
VII-IX	5,78	9,22	21,79	22,25	4,85	126,47	12,91	14,64	18,53	22,34	11,19	14,36
X-XII	6,15	9,80	22,81	23,33	5,28	140,93	13,34	14,96	18,96	22,68	11,48	14,71

a) skup / procurement

b) PLN/szt. / PLN/head

źródło / source: IERIGŻ, obliczenia / calculations: BGŻ

Relacje cen wołowiny i wieprzowiny w niektórych krajach Unii Europejskiej do cen w Polsce (Polska = 100)
Beef and pork prices in selected EU countries in comparison to prices in Poland (Poland = 100)

	bydło ^a / cattle ^a					trzoda chlewna / pigs				
	UE-27 EU-27	Niemcy Germany	Francja France	Czechy Czech Rep.	Włochy Italy	UE-27 EU-27	Niemcy Germany	Czechy Czech Rep.	Węgry Hungary	Dania Denmark
2010 XI	119	123	117	108	124	105	110	107	105	96
XII	119	129	114	105	127	104	112	104	106	94
2011 I	113	118	110	108	119	103	99	108	106	94
II	118	124	114	113	124	105	105	101	103	93
III	114	118	111	108	122	104	106	102	102	94
IV	110	112	105	104	118	101	105	101	101	91
V	109	110	104	103	114	103	105	106	103	93
VI	111	112	105	107	118	100	102	103	101	90
VII	110	111	106	102	119	99	102	103	101	89
VIII	110	113	108	102	117	101	102	105	102	91
IX	114	117	111	103	118	101	103	103	100	91
X	115	117	116	100	120	100	102	100	99	92
XI	119	123	119	101	126	102	105	103	102	95
XII	120	121	120	102	125	97	99	103	101	90

a) młode byki R3/young bulls R3

źródło / source: Komisja Europejska

Drób i jaja

(Poultry and Eggs)

W IV kwartale 2011 r. przeciętne ceny zakupu kurcząt i indyków były minimalnie niższe niż w rekordowym III kwartale. Spadki wyniosły odpowiednio 2 i 1%. Cena, którą płacili zakłady za kilogram kurcząt brojlerów wyniosła w IV kwartale 3,72 PLN i znalazła się dokładnie w środku prognozowanego przez nas przedziału 3,64-3,79 PLN. Natomiast cena indorów wyniosła 5,86 PLN/kg i była powyżej prognozowanego przez nas przedziału 5,54-5,77 PLN/kg.

W IV kwartale kontynuowane były wzrosty cen jaj zapoczątkowane w połowie ubiegłego roku. Według danych MRiRW jaja klasy L kosztowały w tym kwartale 33,0 PLN/100 szt. w porównaniu z 29,8 PLN/100 szt. kwartał wcześniej. Była to najwyższa cena kwartalna od początku 2010 roku.

Na skutek dobrej opłacalności produkcji w okresie wrzesień-październik 2011 r. w końcówce roku wzrosła produkcja kurcząt brojlerów. Spowodowało to stopniowy spadek cen w kolejnych miesiącach. Pomiędzy wrześniem a grudniem żywiec potaniał o 9%. W tym samym czasie obniżki cen pełnoporcjowych mieszanek paszowych wyniosły niespełna 3%, co oznaczało pogorszenie opłacalności produkcji. W porównaniu z poprzednimi latami nie było to pogorszenie głębokie. Niemniej jednak przełożyło się na mniejszą liczbę wstawień piskląt i na początku br. powinno zaowocować nieco niższą produkcją żywca. W związku z tym oczekujemy, że jeszcze w pierwszym kwartale ceny kurcząt zaczną rosnać. To, co opóźnia moment odbicia cen, to obserwowane w końcówce stycznia duże umocnienie się złotego wobec euro oraz głęboki spadek cen wieprzowiny.

Przez większość 2011 r. sytuacja producentów indyków była lepsza niż producentów kurcząt. Rekordowo wysokie ceny pasz były równoważone przez rekordowo wysokie ceny sprzedaży żywca. W rezultacie, tak jak można było oczekiwać, już w trzecim kwartale wzrosły wstawienia piskląt. Ogółem w całym drugim półroczu 2011 r. wstawiono o 10% więcej piskląt indyckich niż w drugiej połowie 2010 roku. Jednak oczekiwania, że pod koniec roku spadną ceny żywca nie ziściły się. Do końca roku ceny indyków były stabilne. Prawdopodobnie utrzymaniu się cen na wysokich poziomach sprzyjał niski kurs złotego wobec euro wspierający eksport oraz rekordowo wysokie ceny wieprzowiny. W styczniu działanie tych czynników osłabło i dlatego oceniamy, że w najbliższych miesiącach zwiększona podaż przełoży się na spadek cen żywca. Prognozujemy, że w całym 2012 r. ceny żywca drobiego

wego pozostaną na dosyć wysokich poziomach, choć niekoniecznie tak wysokich, jak w szczytowych momentach w 2011 roku. Średnia cena kurcząt w 2012 r. powinny być zbliżona do ceny w 2011 r., a średnia cena indyków może być nieznacznie niższa niż w 2011 roku. Prognoza ta oparta jest na założeniu, że ceny pasz będą stosunkowo stabilne i przeciętnie niższe niż w ubiegłym roku, co spowoduje wzrost produkcji żywca. Choć trudno o rzetelną prognozę na cały rok dla tak zmiennego rynku, przewidujemy, że produkcja drobiu w Polsce w 2012 r. wzrośnie o 3 - 8%. Ewentualne spadki cen będą hamowane przez prognozowany wyższy eksport oraz zastępowanie przez konsumentów w kraju i za granicą drogiego mięsa czerwonego mięsem drobiowym.

Jeśli chodzi o sektor jaj konsumpcyjnych, to od dnia 1.01.2012 r. oficjalnie w całej UE obowiązuje zakaz utrzymywania kur niosek w nieulepszonych klatkach. Polski Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi utrzymuje, że producenci, którzy rozpoczęli wymagane inwestycje w dostosowanie klatek, do końca lipca mogą dokończyć cykl produkcyjny w starych klatkach, lecz wyprodukowane w ten sposób jaja mogą być sprzedane wyłącznie na rynku krajowym do przetwórstwa.

Jednak dziś, miesiąc po wejściu w życie nowych standardów, wciąż jest jeszcze bardzo dużo niewiadomych. Trudno powiedzieć, jak wnikliwe będą kontrole polskich i unijnych władz weterynaryjnych oraz jakie będzie podejście krajów, które zdążyły z dostosowaniami na czas w stosunku do jaj z pozostałych krajów UE. W zależności od zastosowanych rozwiązań, ceny jaj mogą w pierwszym okresie zarówno spaść (np. w przypadku utrudnienia przez inne kraje importu jaj z Polski), jak i wzrosnąć. Oceniamy jednak, że większe jest prawdopodobieństwo wzrostów cen niż ich spadków. Prognozujemy, że przeciętna cena jaj konsumpcyjnych w 2012 r. będzie o 10-50% wyższa niż stosunkowo niska cena w 2011 roku.

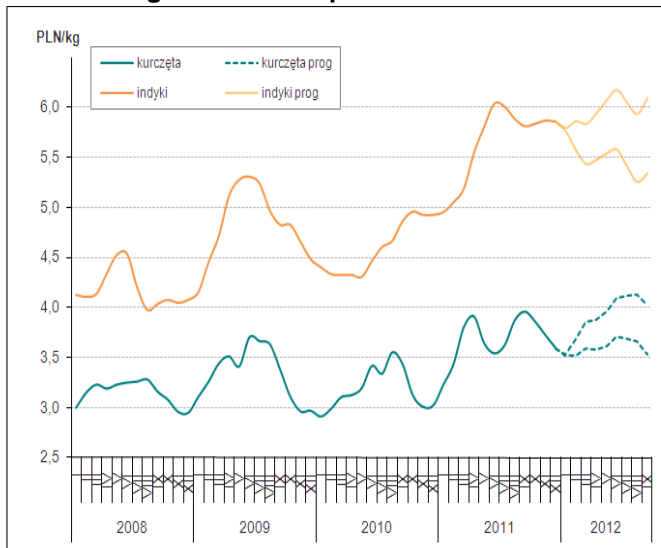
Czynniki mogące wpływać na przyszły poziom cen

- ↑ Stosunkowo słaby złoty wobec euro
- ↑ Rosnący eksport z Polski i z UE-27
- ↑ Oczekiwany spadek produkcji kurcząt w I kwartale
- ↑ Oczekiwane wysokie ceny trzody i bydła
- ↑ Czynniki sezonowe w II i III kwartale
- ↓ Oczekiwana aprecjacja złotego
- ↓ Oczekiwany wzrost produkcji indyków w I półroczu
- ↓ Oczekiwane stabilne lub nieco niższe ceny pasz

Prognozy średnich kwartalnych cen (PLN/kg) kurcząt i indyków

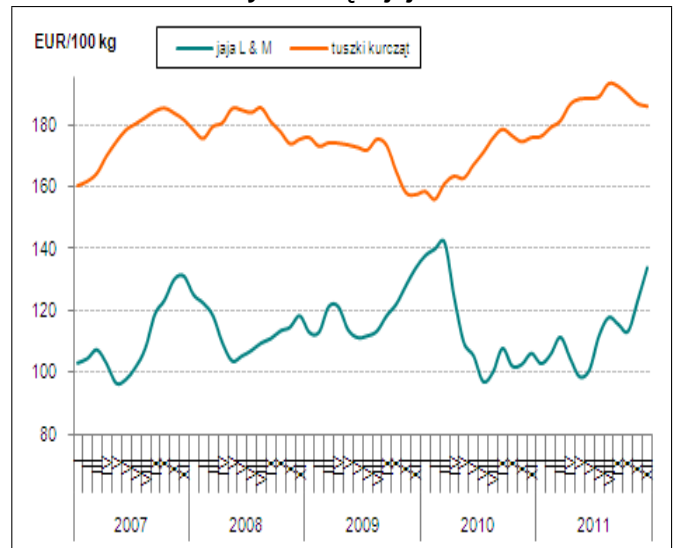
Kwartały	IV kw.'11	I kw. '12	II kw. '12	III kw. '12
Kurczęta	3,72	3,54 - 3,69	3,64 - 3,98	3,63 - 4,09
Indyki	5,86	5,59 - 5,83	5,54 - 6,06	5,34 - 6,02

Prognoza cen skupu drobiu w Polsce

Źródło: dane historyczne - MRiRW, prognoza - BGŻ AM

Ceny kurcząt i jaj w UE

Źródło: Komisja Europejska

Ceny sprzedaży drobiu (PLN/kg) i jaj konsumpcyjnych przez zakłady pakujące (PLN/100 szt.)
Sale prices of poultry (PLN/kg) and eggs (PLN/100 pcs)

	kurczęta / broilers				indyki / turkeys				jaja wg wagi / eggs by weight			
	pisklęta chick	skup proc.	tuszkka 65% whole 65%	filet fillet	pisklęta chick	skup proc.	tuszkka 73% whole 73%	filet fillet	XL	L	M	S
2009 I-III	1,19	3,27	5,55	13,20	5,37	4,45	7,45	12,84	35,75	30,68	26,65	23,18
IV-VI	1,25	3,54	5,76	13,77	5,60	5,24	7,97	14,59	37,45	30,65	27,78	25,69
VII-IX	1,26	3,56	5,50	13,63	5,57	5,00	7,54	13,90	38,33	31,03	27,01	24,25
X-XII	1,26	3,02	4,66	12,45	5,50	4,66	7,83	13,22	41,05	35,32	31,68	25,08
2010 I-III	1,29	3,00	4,73	12,24	5,50	4,33	7,69	11,93	42,07	35,74	33,45	27,32
IV-VI	1,32	3,25	5,13	13,03	5,55	4,37	7,66	12,89	38,67	32,10	27,76	22,32
VII-IX	1,31	3,44	5,36	13,81	5,57	4,71	7,37	14,71	38,48	29,91	23,66	20,07
X-XII	1,28	3,05	4,46	12,72	5,57	4,94	7,56	14,90	37,52	28,98	23,75	19,03
2011 I-III	1,27	3,49	5,45	13,52	5,62	5,07	7,49	14,27	37,60	28,92	24,62	18,95
IV-VI	1,28	3,70	5,55	14,24	5,68	5,80	8,48	16,73	36,68	26,72	22,13	18,32
VII-IX	bd.	3,81	5,94	14,80	bd.	5,90	8,89	17,66	40,11	29,81	26,16	21,53
X-XII	bd.	3,72	5,56	14,54	bd.	5,86	9,33	18,30	41,78	33,04	29,78	23,45

źródło / source: IERIGŻ, MRiRW, obliczenia / calculations: BGŻ

Relacje cen drobiu i jaj w niektórych krajach Unii Europejskiej do cen w Polsce (Polska = 100)
Prices of poultry and eggs in selected EU countries in comparison to prices in Poland (Poland = 100)

	mięso kurcząt / broiler meat					jaja / eggs				
	UE-27 EU-27	Niemcy Germany	Francja France	Czechy Czech Rep.	Węgry Hungary	UE-27 EU-27	Niemcy Germany	Francja France	Czechy Czech Rep.	Węgry Hungary
XI	155	222	185	158	153	91	86	69	84	97
XII	156	222	186	156	148	96	103	79	82	97
2011 I	140	198	172	144	133	89	80	74	79	90
II	131	182	160	133	123	90	84	72	79	84
III	122	168	148	121	114	103	104	86	86	93
IV	121	163	142	119	113	98	93	79	88	99
V	139	188	165	132	128	96	78	84	79	99
VI	141	191	168	136	133	99	86	92	77	98
VII	136	185	162	130	126	98	89	102	71	90
VIII	131	173	152	121	115	103	97	107	85	97
IX	135	180	159	127	114	106	96	104	97	99
X	140	189	167	131	113	100	93	89	91	92
XI	148	203	178	135	113	104	104	96	88	90
XII	156	214	189	143	121	112	116	115	90	105

źródło / source: Komisja Europejska

Mleko i przetwory mleczne

(Milk and dairy products)

Ubiegły rok minął pod znakiem wysokich cen skupu mleka. W IV kwartale za hektolitr surowca rolnicy otrzymywali około 126,40 zł, tj. więcej o prawie 10% w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku i 20% wobec średniej z ostatnich pięciu lat. Powyższa cena była jednocześnie o 1% wyższa od naszej prognozy przedstawionej w ostatnim AgroMonitorze i o prawie 4% wobec szacunków z lipca 2011 roku.

Oceniamy, że podstawowym czynnikiem podtrzymującym wzrosty cen w kraju były duże zmiany na rynku walutowym, bowiem zarówno koniunktura na globalnym rynku mleka, jak i rosnący w Polsce skup sprzyjały raczej obniżkom cen: zarówno zbytu, jak i skupu.

W IV kwartale artykuły mleczne na świecie potaniały średnio o 3-14% wobec III kwartału 2011 r. (w największym stopniu w przypadku masła), zaś dostawy surowca do krajowych mleczarni były aż o 7% wyższe niż w analogicznym okresie 2010 roku. Zwiększyła się też produkcja większości przetworów mleczarskich. Jednocześnie w okresie czerwiec - grudzień ub. r. złoty osłabił się o prawie 13%. Prawdopodobnie ten właśnie czynnik przełożył się na wzrost konkurencyjności polskich produktów na rynkach zagranicznych i w konsekwencji zwiększenie przychodów uzyskiwanych z eksportu, który po dobrym I kwartale 2011 r. wyraźnie słabł – ożywienie nastąpiło dopiero w sierpniu ub. r. W rezultacie według wstępnych danych Ministerstwa Finansów (za MRiRW), wartość wywozu przetworów mleczarskich z Polski w okresie styczeń-listopad 2011 r. zwiększyła się o około 17% wobec analogicznego okresu ubiegłego roku do 1216,5 mln euro lub o 18% do 4936,2 mln zł. Oceniamy, że eksport będzie rósł także w 2012 roku.

Wysokie ceny mleka, ale z drugiej strony szybko rosnące koszty produkcji sprzyjały procesom koncentracji i intensyfikacji produkcji w kraju. Dane z ostatniego Spisu Powozecznego przeprowadzonego w 2010 r. wskazują, że od 2002 r. liczba producentów mleka obniżyła się o prawie 422 tys. do 455,9 tys., tj. o ponad 48%. W tym samym czasie udział gospodarstw posiadających od 10 do 49 krów zwiększył się z 6% do prawie 17%. Jeszcze w 2007 r. nie przekraczał on 12%. Tym samym produkcja mleka na jedno gospodarstwo wzrosła z 13 tys. l do 26 tys. litrów.

Z kolei grudniowe badanie pogłowia bydła wykazało, że na przestrzeni 2011 r. liczba krów obniżyła się o prawie 3% do 2568 tys. sztuk. Nie odbiło się to jednak negatywnie na produkcji mleka, która według szacunków IERiGŻ w ubiegłym roku ukształtowała się na poziomie około 12060 mln litrów, co było efektem rosnącej wydajności mlecznej zwierząt. W tym samym czasie skup wzrósł do

8989 mln l., tj. o ponad 3% w relacji rocznej. Oznacza to, że udział skupu w produkcji zwiększył się z 73% notowanych w 2010 r. do 75%.

Oceniamy, że wzrostowy trend w podaży rynkowej mleka utrzyma się także w 2012 roku. Jednocześnie, ze względu na spowolnienie gospodarcze, prawdopodobny jest nieznaczny spadek spożycia wybranych przetworów mlecznych w kraju, głębszy w przypadku jogurtów, deserów, tj., produktów o wyższym współczynniku dochodowej elastyczności popytu. Ze względu na wzrost cen mięsa, może rosnąć konsumpcja serów dojrzewających, jako substytutu dla wędlin.

Uwarunkowania gospodarcze pogarszają się także w innych krajach rozwiniętych (w tym przede wszystkim zwiększa się bezrobocie), w większości regionów świata rosną ceny detaliczne artykułów mlecznych. Powyższe działa w kierunku wyhamowania wzrostowych trendów w popycie na mleko. Z tego też względu zwiększają się nadwyżki eksportowe, co wywierało i prawdopodobnie będzie wywierać presję na spadki cen przetworów na rynkach światowych. To z kolei może mieć negatywny wpływ na ceny skupu mleka w Polsce.

Z drugiej strony spodziewana w 2012 roku recesja w krajach Europy Zachodniej zwiększy wrażliwość konsumentów na poziom cen artykułów spożywczych. Stanowi to, wraz z nadal słabym złotym, szansę dla polskich producentów i ich produktów, które na rynkach zachodnich wciąż najczęściej konkurują ceną.

Zważywszy na powyższe oceniamy, że w 2012 r. na skutek niekorzystnych uwarunkowań gospodarczych w Polsce i na świecie istnieje pewien potencjał do nieznacznych spadków cen skupu mleka, szczególnie w II połowie roku. Bardzo prawdopodobne jednak, że ceny będą się kształtowały na istotnie wyższych poziomach niż w ciągu ostatnich pięciu lat. Wynika to przede wszystkim z faktu, że tempo wzrostu skupu mleka w Polsce nadal jest niewystarczające biorąc pod uwagę możliwości zakładów przetwórczych. Stąd też nasila się walka o dostawców surowca.

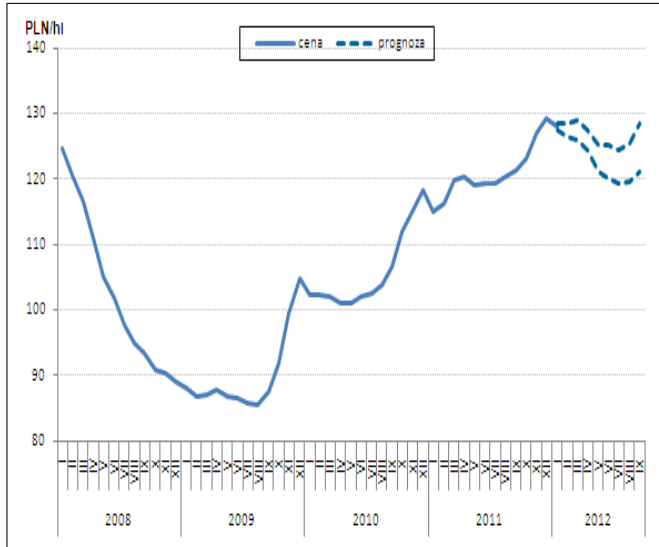
Czynniki mogące wpływać na przyszły poziom cen

- ↑ Słaby złoty wobec euro
- ↑ Czynniki sezonowe w I kw. 2012 r.
- ↑ Nasilająca się konkurencja wśród zakładów o mleko
- ↓ Wyższa produkcja mleka w kraju i na świecie
- ↓ Oczekiwana aprecjacja złotego
- ↓ Pogorszenie sytuacji gospodarczej

Prognozy przeciętnych kwartalnych cen (PLN/hl) mleka

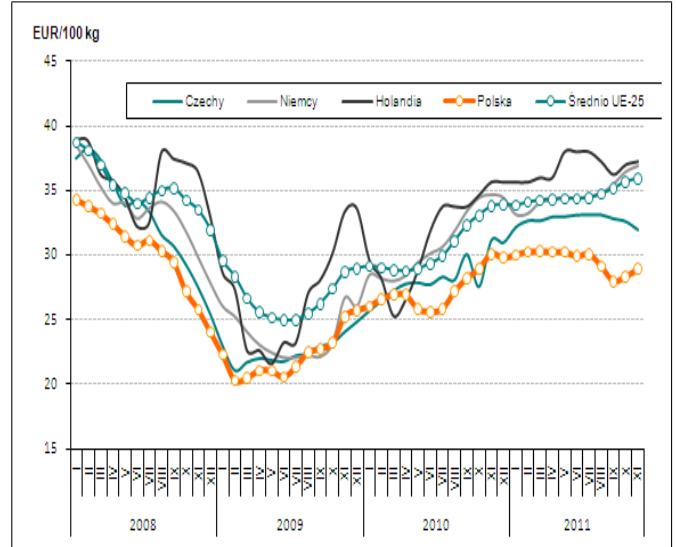
Kwartały	IV kw.' 11*	I kw.' 12	II kw.'12	III kw.'12
Mleko	126,40	126,5-129,0	122,0-126,0	120,0-126,5

Prognozy cen skupu mleka

Źródło: dane historyczne - GUS, prognoza - BGŻ AM

Ceny skupu mleka surowego w wybranych krajach UE

Źródło: Komisja Europejska

Ceny producenta i ceny detaliczne wyrobów mleczarskich
Producer and retail prices of milk products

	mleko surowe ^a raw milk	mleko / milk ^a UHT 1-2,5%		śmietana ^b cream 18%		twaróg ^b curd cheese			ser dojrzewający ^b ripening cheese		jogurt owocowy ^b fruit yoghurt	
		prod.	detal. retail	prod.	detal. retail	prod.	detal. retail	prod.	detal. retail	prod.	detal. retail	
2009 I-III	0,87	1,78	2,71	5,17	7,90	8,60	11,85	10,69	16,55	5,38	7,27	
IV-VI	0,87	1,78	2,69	4,96	7,87	8,57	11,74	10,74	16,44	5,24	7,31	
VII-IX	0,87	1,77	2,69	4,89	7,88	8,54	11,84	10,71	16,15	5,16	7,38	
X-XII	0,99	1,78	2,67	4,99	7,83	8,57	11,86	11,61	16,65	5,13	7,36	
2010 I-III	1,02	1,76	2,64	5,47	7,83	8,57	11,90	12,61	17,28	5,16	7,13	
IV-VI	1,01	1,74	2,64	5,44	7,83	8,64	11,96	12,58	17,30	5,29	7,20	
VII-IX	1,05	1,77	2,65	5,49	7,80	8,67	12,08	13,06	17,49	5,40	7,29	
X-XII	1,15	1,89	2,64	5,56	7,87	9,52	13,13	13,60	17,90	5,29	7,29	
2011 I-III	1,17	1,94	2,71	5,53	7,95	9,80	13,24	13,64	18,17	5,13	7,22	
IV-VI	1,19	1,97	2,76	5,55	8,03	10,03	13,30	14,14	18,62	5,17	7,30	
VII-IX	1,20	1,99	2,76	5,56	8,10	9,98	13,30	13,94	18,92	5,16	7,44	
X-XII	1,26	2,02	2,78	5,58	8,18	10,09	13,48	14,22	19,04	5,57	7,70	

a) PLN/l

b) PLN/kg

źródło / source: IERIGŻ, MRIRW, obliczenia własne / own calculations

Ceny eksportowe i importowe produktów mleczarskich (EUR/t)
Export and import prices of dairy products (EUR/t)

	mleko w proszku powdered milk		sery cheeses		masło i tłuszcze mleczne butter and milk fats		mleko płynne i śmietana liquid milk and cream		jogurty i napoje mleczne yoghurts and milk drinks	
	eksport export	import import	eksport export	import import	eksport export	import import	eksport export	import import	eksport export	import import
2009 IV-VI	1381	2115	2495	2557	2092	2527	429	449	942	1137
VII-IX	1383	1814	2419	2697	2305	2536	408	671	939	1178
X-XII	1815	2227	2832	3050	3184	3065	579	754	999	1212
2010 I-III	1818	1604	2721	2910	2803	2797	503	590	969	1041
IV-VI	1983	1894	2847	3094	3082	3224	643	525	997	1068
VII-IX	2166	2267	2915	3308	3423	3739	695	624	972	1037
VII-IX	2161	2034	2952	3269	3437	3634	695	787	986	1048
X-XII	2178	2072	3121	3498	3484	3981	648	846	1020	1137
2011 I-III	2394	1925	3141	3201	3796	4682	772	858	1026	1089
IV-VI	2280	1383	3230	3324	3952	4363	776	709	1016	1140
VII-IX	2335	2081	3258	3424	4211	4560	752	890	1031	1173
X	2279	2203	3180	3399	3968	4239	629	815	991	1363

źródło / source: IERIGŻ, obliczenia własne / own calculations

Warzywa i owoce (Vegetables and fruit)

Ostatni kwartał 2011 roku był okresem pewnej stagnacji jeśli chodzi o ceny jabłek. Po niewielkim wzroście w październiku, utrzymywały się one na relatywnie stabilnym poziomie do końca minionego roku. Analizując dane opublikowane przez Ministerstwo Rolnictwa, cena skupu jabłek deserowych w spółdzielniach ogrodniczych w dniach 2-3 stycznia 2012 roku wyniosła 1,33 zł/kg i kształtowała się na podobnym poziomie jak 3 miesiące wcześniej. Pewne ożywienie można było zauważyć dopiero w drugiej połowie stycznia br., głównie za sprawą zwiększenia się dynamiki eksportu tych owoców m. in. do Rosji. W kraju tym zainteresowanie polskimi jabłkami wyraźnie wzrosło, a to z kolei spowodowało wyższą cenę w skupach. Zgodnie z cytowanym powyżej źródłem, ceny jabłek deserowych w spółdzielniach ogrodniczych pod koniec stycznia kosztowały już o 20 groszy więcej niż na początku miesiąca.

Ceny krajowych warzyw gruntowych w ostatnim kwartale 2011 roku były dużo niższe w porównaniu do tego samego okresu rok wcześniej. Niemniej można było zauważyć delikatną tendencję w kierunku ich wzrostu. Przykładem może tu być cena skupu marchwi do konsumpcji bezpośredniej, która według danych Ministerstwa Rolnictwa na początku 2012 roku wynosiła 0,68 zł/kg i była o 17% wyższa niż 3 miesiące wcześniej, ale aż o 32% niższa w porównaniu do tego samego okresu w roku poprzednim. Bardziej wyraźne sezonowe wzrosty można było obserwować w przypadku krajowych ogórków spod osłon, importowanych pomidorów oraz papryki, czyli warzyw charakteryzujących się dość krótką trwałością przechowalniczą.

Niskie ceny warzyw gruntowych w kraju to przede wszystkim konsekwencją wzrostu ich podaży. Według najnowszego szacunku dotyczącego wyników produkcyjnych upraw ogrodniczych GUS, ich zbiory ukształtowały się na poziomie 4,8 mln ton i były znacznie wyższe w porównaniu do roku poprzedniego. We wrześniu GUS szacował je na poziomie zaledwie 4,4 mln t. Przebieg warunków pogodowych w drugiej połowie roku przyczynił się jednak do zwiększenia plonowania szczególnie warzyw późnych. W najbliższych miesiącach należy spodziewać się, że ceny jabłek, podobnie jak też warzyw gruntowych będą rosły. Będzie to rezultatem zmniejszania się zapasów tych produktów, związanego między innymi z prawdopodobnym ożywieniem w eksporcie. Dynamika wzrostu cen warzyw może nie być jednak wysoka i te w dalszym ciągu będą prawdopodobnie wciąż pozostawały dużo niższe w porównaniu do sezonu poprzedniego.

Wzrost produkcji owoców i warzyw z pewnością przełoży się na wzrost wolumenu krajowego eksportu tych produktów. Według prognoz IERiGŻ-PIB (Rynek owoców i warzyw, listopad 2011) eksport warzyw świeżych z Polski w sezonie 2011/2012 wyniesie ma 480 tys. t, tj. aż o 19% więcej w porównaniu do sezonu poprzedniego. W analogicznym okresie eksport owoców świeżych zwiększył

się ma o 35% do poziomu 900 tys. t, i będzie rezultatem głównie wzrostu eksportu jabłek. Zwiększenie wolumenu sprzedaży w handlu zagranicznym zostanie zniwelowane jednak w dużym stopniu przez spadek cen. Oczekuje się, że wpływy z eksportu owoców w całym sezonie mogą wzrosnąć zaledwie o 0,4%, a warzyw świeżych zmniejszyć się o prawie 7%.

Poprawie sytuacji w eksporcie w pierwszej połowie sezonu 2011/2012 sprzyjał niewątpliwie słaby złoty, który przyczynił się do zwiększenia opłacalności sprzedaży za granicę. Miało to również szczególne znaczenie dla branży przetwórczej, ze względu na dość znaczny udział eksportu w zagospodarowaniu krajowej produkcji przetworów z owoców i warzyw. Niemniej prognozowane umocnienie złotego w pierwszych dwóch kwartałach 2012 roku może mieć negatywne skutki finansowe dla eksporterów.

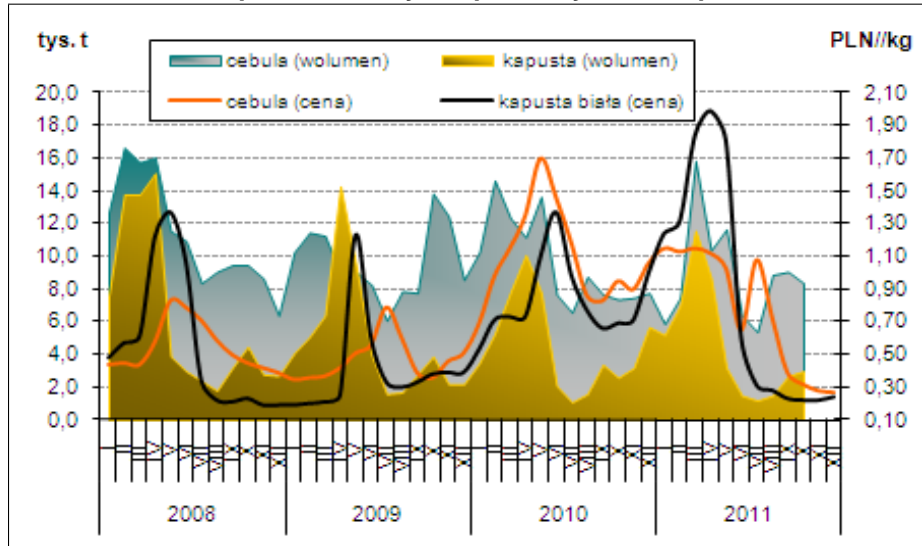
Na obecną kondycję branży przetwórczej wpływają również stosunkowo wysokie rynkowe ceny niektórych przetworów. Dotyczy to w szczególności mrożonych owoców oraz zagęszczonego soku jabłkowego. Według danych IERiGŻ-PIB średnia cena eksportowa mrożonych truskawek w październiku 2011 roku wynosiła 1,59 EUR/kg i była aż o blisko 35% wyższa w porównaniu tego samego okresu w roku poprzednim. Mrożone wiśnie w październiku minionego roku eksportowane były po średniej cenie 1,21 EUR/kg, tj. o 11% wyższej niż przed rokiem. Koncentrat jabłkowy obecnie kosztuje niewiele mniej w porównaniu do wysokich cen w roku poprzednim. Ponadto na poziomie zadowalającym dla przetwórców kształtują się także ceny przetworów warzywnych, co jest istotne zwłaszcza w kontekście tanich surowców w 2011 roku.

Oczekuje się, że poziom cen przetworów w pierwszej połowie 2012 roku może w dalszym ciągu wykazywać tendencje do wzrostów, głównie dotyczy to mrożonych truskawek i koncentratu jabłkowego, co związane jest z niskim poziomem ich zapasów na rynku europejskim. Z drugiej strony spowolnienie gospodarcze może być czynnikiem ograniczającym popyt na przetwory z owoców i warzyw, co może wpływać na wyhamowanie wzrostów cen.

Czynniki mogące wpływać na przyszły poziom cen

- ↑ Zmniejszające się zapasy jabłek oraz warzyw gruntowych w kraju
- ↑ Ożywienie w handlu zagranicznym polskimi produktami ogrodnictwa
- ↓ Wzrost produkcji warzyw w innych krajach
- ↓ Oczekiwana aprecjacja złotego wobec euro
- ↓ Spadek popytu na przetwory z powodu spowolnienia gospodarczego

Eksport oraz ceny skupu warzyw na eksport

Źródło: IERiGŻ

Ceny skupu, ceny hurtowe i detaliczne warzyw przeznaczonych do konsumpcji bezpośredniej (PLN/kg)
Procurement, wholesale and retail prices of vegetables for direct consumption (PLN/kg)

	cebula/ onion			kapusta/ cabbage			marchew / carrot			pomidory/ tomato	
	skup proc.	hurt whol.	detal retail	skup proc.	hurt ^a whol.	detal retail	skup proc.	hurt whol.	detal retail	skup ^b proc.	hurt ^c whol.
2009 VII-IX	1,04	1,10	2,12	0,67	1,20	1,48	0,92	1,04	2,10	2,15	2,11
X-XII	0,62	0,68	1,52	0,46	1,17	0,95	0,64	0,69	1,55	3,23	3,25
2010 I-III	1,19	1,16	1,89	0,70	0,82	1,28	0,81	0,95	1,75	8,54	b.d.
IV-VI	1,89	1,90	2,86	1,16	1,31	1,57	1,08	1,19	2,16	5,24	6,09
VII-IX	1,25	1,73	2,64	1,36	1,12	1,94	1,01	1,00	2,05	3,45	3,81
X-XII	1,09	1,17	2,19	0,90	1,05	1,67	0,83	0,85	1,76	5,44	5,12
2011 I-III	1,44	1,43	2,50	1,48	1,70	2,38	1,07	1,11	2,21	5,38	10,34
IV-VI	1,67	1,40	2,67	2,18	2,31	3,04	1,36	2,05	2,56	3,96	4,17
VII-IX	0,92	1,09	2,34	0,31	0,47	1,57	0,79	0,72	1,93	1,71	1,79
X-XII	0,64	0,48	1,46 ^d	0,25	0,39	0,78 ^d	0,59	0,56	1,52 ^d	3,98	3,96

^a szt./piece ^b szklarniowe/glasshouse ^c spod osłon/under cover ^d dane za X-XI

źródło / source: IERiGŻ

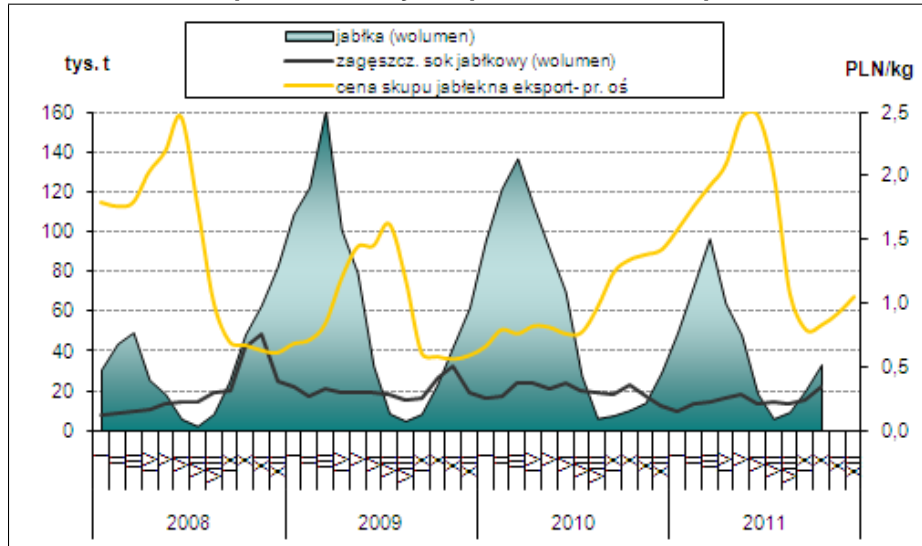
Ceny zbytu i ceny detaliczne przetworów warzywnych (PLN/kg)
Sale and retail prices of vegetable products (PLN/kg)

	ogórki ^a konserwowe cucumbers		koncentrat pomidorowy tomato concentrate		fasola szpara- gowa mrożona frozen haricot		mieszanki ^b warzywne mrożone / frozen vegetable mixtures		keczup ketchup		sok ^a pomidorowy tomato juice	
	zbyt sale	detal retail	zbyt sale	detal retail	zbyt sale	detal retail	zbyt sale	detal retail	zbyt sale	detal retail	zbyt sale	detal retail
2009 IV-VI	3,39	5,22	10,23	13,32	3,26	8,31	3,22	7,13	6,60	9,67	2,02	3,82
VII-IX	3,57	5,28	10,80	13,82	3,34	8,27	3,20	7,14	6,73	9,83	2,01	3,84
X-XII	3,52	5,17	10,75	13,87	3,31	8,36	3,24	7,24	6,78	9,92	1,95	3,84
2010 I-III	3,51	5,44	11,08	14,00	3,28	b.d.	3,27	7,35	6,67	9,92	1,91	3,83
IV-VI	3,44	5,45	11,23	13,85	3,40	b.d.	3,24	7,39	6,64	9,83	1,92	3,81
VII-IX	3,42	5,47	11,46	13,80	3,55	b.d.	3,30	7,40	6,55	9,78	1,91	3,83
X-XII	3,24	5,49	11,94	13,62	3,91	b.d.	3,46	7,53	6,55	9,82	1,91	3,74
2011 I-III	3,17	5,48	12,31	13,82	3,77	b.d.	3,70	7,83	6,46	9,77	1,85	3,83
IV-VI	3,16	5,49	12,28	14,03	3,56	b.d.	3,54	8,07	6,52	9,77	1,83	3,84
VII-IX	3,07	5,53	12,23	14,27	3,42	b.d.	3,51	8,11	6,81	9,87	1,86	3,85
X-XI	3,11	5,66	12,26	14,33	3,37	b.d.	3,68	8,13	6,79	9,88	1,90	3,84

^a PLN/l ^b groszek i marchewka/peas and carrot

źródło / source: IERiGŻ

Eksport oraz ceny skupu owoców na eksport

Źródło: IERIGŻ

Geny skupu, ceny hurtowe i detaliczne owoców przeznaczonych do konsumpcji bezpośredniej (PLN/kg)
Procurement, wholesale and retail prices of fruit for direct consumption (PLN/kg)

	jabłko / apple			gruszka / pear			banan / banana		cytryna / lemon		pomarańcza / orange	
	skup proc.	hurt whol.	detal retail	skup proc.	hurt whol.	detal retail	hurt whol.	detal retail	hurt whol.	detal retail	hurt whol.	detal retail
2009 IV-VI	1,34	1,76	2,60	3,60	4,62	7,11	4,96	6,23	3,46	5,08	4,32	5,73
VII-IX	1,44	1,66	2,95	1,43	2,79	5,31	3,88	5,06	4,64	6,05	4,29	5,76
X-XII	0,93	1,06	1,98	1,40	1,91	3,53	3,62	4,67	4,36	6,12	4,34	5,54
2010 I-III	0,98	1,20	2,05	2,04	2,43	4,58	3,57	4,69	4,41	6,00	3,87	5,22
IV-VI	1,03	1,20	2,24	b.d.	2,93	5,73	3,91	5,08	4,69	6,21	3,84	5,43
VII-IX	1,51	1,75	2,89	2,53	3,29	5,85	3,77	4,99	6,91	8,75	4,28	6,33
X-XII	1,77	1,92	3,14	2,57	3,50	5,47	3,54	4,62	4,25	6,32	4,07	5,59
2011 I-III	1,87	2,00	3,46	3,14	3,40	5,98	4,49	5,40	3,62	5,12	3,62	4,86
IV-VI	2,33	2,50	3,96	3,28	3,55	6,17	4,30	5,36	3,46	4,89	3,71	4,85
VII-IX	1,65	1,85	3,83	2,04	3,29	5,52	2,99	4,13	4,10	5,78	4,08	5,32
X-XII	1,32	1,39	2,52 ^a	2,19	2,58	4,71 ^a	3,52	4,42 ^a	3,87	5,23 ^a	4,36	5,82 ^a

^a dane za X-XI

źródło / source: IERIGŻ

Ceny zbytu i ceny detaliczne przetworów owocowych (PLN/kg)
Sale and retail prices of fruit products (PLN/kg)

	soki / juices				dżemy / jams			
	jabłko apple		pomarańcza orange		cz. porz. blackcurrant	śliwka plum	truskawka strawberry	ogółem overall
	zbyt sale	detal retail	zbyt sale	detal retail	zbyt sale	zbyt sale	zbyt sale	detal retail
2009 IV-VI	1,62	3,62	1,99	4,33	6,16	6,74	6,49	12,15
VII-IX	1,64	3,67	1,98	4,33	5,97	6,58	6,37	12,27
X-XII	1,60	3,65	1,90	4,28	6,00	6,68	6,42	12,29
2010 I-III	1,67	3,64	1,95	4,31	6,10	6,52	6,43	12,56
IV-VI	1,73	3,59	1,94	4,26	5,87	6,28	6,50	12,69
VII-IX	1,74	3,60	2,09	4,27	5,90	6,11	6,28	12,58
X-XII	1,74	3,65	2,17	4,29	5,84	6,13	6,07	12,70
2011 I-III	1,78	3,70	2,10	4,34	7,37	6,37	7,68	12,80
IV-VI	1,84	3,74	2,23	4,39	7,15	4,80	8,30	12,98
VII-IX	1,86	3,77	2,23	4,47	8,18	bd	8,61	13,12
X-XI	1,92	3,77	2,28	4,42	8,27	bd	8,89	13,47

źródło / source: IERIGŻ

Środki produkcji dla rolnictwa

(Agricultural Inputs)

Nawozy i inne środki produkcji

Z danych GUS za okres wrzesień - listopad 2011 r. wynika, że ceny nawozów na rynku krajowym pozostawały stabilne lub nieznacznie wzrosły. Również ceny większości środków ochrony roślin pozostały stabilne.

Z badań Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej (IERiGŻ) wynika, że w listopadzie 2011 r. (brak bardziej aktualnych danych odnośnie do rynku krajowego) przeciętnie ceny nawozów wzrosły o niewiele ponad 1% w porównaniu z miesiącem poprzednim. Spośród monitorowanych przez GUS nawozów najbardziej podrożała sól potasowa (o 2,5%) i fosforan amonu (o 1,8%). Jednakże informacje IERiGŻ wskazują, że w skali roku (listopad 2010 r. - listopad 2011 r.) wzrost cen nawozów mineralnych wyniósł blisko 18%, w tym najsilniej podrożał saletrzak (o 31%) oraz saletra amonowa (o 29%).

Warto zauważyć, że w drugiej połowie 2011 r. na rynku globalnym odnotowano dynamiczny wzrost cen nawozów. Według obliczeń IERiGŻ w listopadzie 2011 r. nawozy na rynku światowym były o 32% wyższe niż przed rokiem.

Ceny pestycydów w kraju pozostają stabilne. Według Instytutu w listopadzie 2011 r. środki ochrony roślin podrożały w Polsce w skali roku o zaledwie 0,4%, w tym preparaty owadobójcze o 3,1%. Warto dodać, że w tym okresie ceny fungicydów spadły średnio o 2,5%, a ceny herbicydów nie uległy zmianie (kalkulacje IERiGŻ).

Istotnie na warunki prowadzenia działalności rolniczej wpłynął w 2011 r. wzrost kosztów bezpośrednich nośników energii. Z danych GUS wynika, że przeciętnie olej opałowy w listopadzie 2011 r. był o ponad 38% droższy niż przed rokiem. W badanym okresie znacząco również podrożał olej napędowy. Według danych GUS o blisko 25%. Dynamiczny wzrost cen nośników energii wynikał zarówno ze wzrostu notowań cen ropy naftowej na rynku światowym, jak i osłabienia się złotego.

Ceny ziemi

Roczna dynamika wzrostu przeciętnych cen gruntów ornych w obrocie międzysąsiedzkim zwiększyła się z ok. 5,1% w IV kw. 2010 r. do ok. 13,4% w IV kw. 2011 r. Według GUS przeciętny poziom cen gruntów ornych na tym rynku w IV kw. 2011 r. osiągnął wartość 20 646 zł/ha, co oznacza wzrost o 4,7% na przestrzeni kwartału. Wzrost popytu na ziemię rolną, a tym samym jej cen w relacji rocznej, był determinowany wysokimi cenami płodów rol-

nych, w szczególności cenami zbóż i rzepaku.

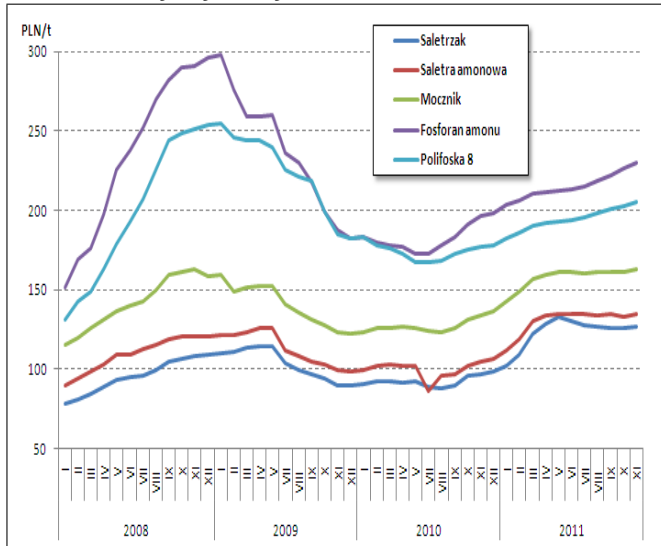
W przypadku ziem oferowanych za pośrednictwem Agencji Nieruchomości Rolnych (ANR), przeciętna ich cena w IV kw. 2011 r. była równa 18 498 zł/ha, co oznacza wzrost o 16,5% r/r i 8,1% kw/kw. Agencja w 2011 r. sprzedała ponad 125 tys. ha gruntów, czyli o 30% więcej w porównaniu do 2010 roku. Wskazany poziom sprzedaży, najwyższy od 9 lat, został osiągnięty pośrednio dzięki rekordowej liczbie ponad 92,5 tys. przetargów (prawie dwukrotnie więcej względem 2008 r.).

W IV kw. 2011 r. najwyższy wzrost cen ziemi w obrocie międzysąsiedzkim do 21 570 zł/ha, czyli o 13,7% w skali roku, odnotowano w przypadku gruntów średnich (IIIb i IV klasa bonitacyjna). Równie wysoko, bo o 12,7% r/r, do poziomu 16 909 zł/ha, wzrosły ceny gruntów słabych (V-VI klasa bonitacyjna). Dla porównania przeciętny koszt nabycia gruntów dobrych (I-IIIa) w okresie rocznym wzrósł o 11,8%, osiągając poziom równy 24 397 zł/ha.

W dalszym ciągu w obrocie międzysąsiedzkim najwyższe średnie ceny sprzedaży osiągają grunty rolne zlokalizowane na terenach woj. wielkopolskiego oraz kujawsko-pomorskiego. Ceny ziemi w obrocie prywatnym na tych obszarach w IV kw. 2011 r. ukształtowały się na średnim poziomie odpowiednio 30 922 zł/ha (wzrost o 6,9% r/r i o 2,4% kw/kw) oraz 28 233 zł/ha (wzrost o 7,4% r/r i o 0,5% kw/kw). Natomiast najtańsze ziemie, to w dalszym ciągu region woj. podkarpackiego, ze średnią ceną 10 869 zł/ha i świętokrzyskiego (10 905 zł/ha).

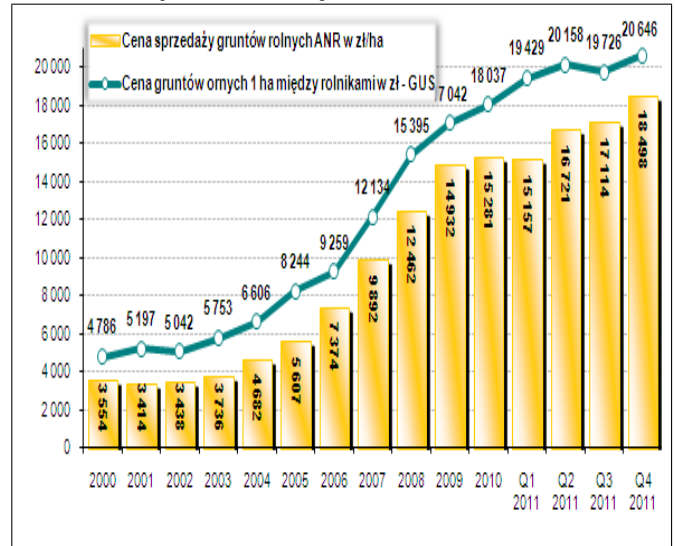
Poprawa opłacalności produkcji rolnej, a tym samym kondycji finansowej gospodarstw rolnych sprzyja wzrostowi popytu na ziemię. Wspierany jest on również kredytami preferencyjnymi na zakup ziemi, a także możliwością sprzedaży gruntów przez ANR na raty. Pro popytowo w 2011 r. na ten rynek oddziaływał dalszy rozwój energii wiatrowej (cena ziemi na której lokalizowane są /lub są planowane elektrownie wiatrowe jest istotnie wyższa od pozostałych gruntów regionu). Według stanu na 31.01.2012 r. od początku IV kw. 2010 r. najwięcej elektrowni wiatrowych przybyło w woj. kujawsko-pomorskim (38) i wielkopolskim (21). Utrzymywanie się wysokich cen surowców rolnych, będzie w 2012 r. sprzyjało popytowi na ziemię. Oczekujemy, że wzrost cen gruntów ornych w 2012 r. wyniesie ok. 6 - 8% r/r, choć nie wykluczamy istotnych wzrostów w przypadku sprzedaży jednostkowych, szczególnie atrakcyjnych nieruchomości rolnych. W dłuższej perspektywie na kształtowanie się cen ziemi będzie miała też wpływ realizacja procesu nowelizacji ustawy o gospodarowaniu gruntami Skarbu Państwa i tzw. wyłączenia ziemi.

Ceny wybranych nawozów w Polsce

Źródło: IERIGŻ, GUS

Ceny ziemi rolnej w latach 2000-2011

Źródło: GUS, Agencja Nieruchomości Rolnych (ANR)

Ceny nawozów mineralnych (PLN/dt) i ceny środków ochrony roślin (PLN/l)
Prices of natural fertilizers (PLN/dt) and prices of agrochemicals (PLN/l)

	nawozy mineralne / mineral fertilizers					środki ochrony roślin / agrochemicals				
	saletrzak ^a	saletra amonowa / ammonium nitrate	mocznik urea	fosforan amonu ammonium phosphate	polifoska ^b	wapno tlenkowe burnt lime	Decis 2,5EC 250 ml	zaprawa ^c nasienna / seed dressing	Roundup	Chwastox extra
V 2010	92,00	102,36	125,52	172,76	167,20	78,75	29,30	46,62	42,17	16,31
VII-VIII	88,36	91,43	123,84	175,66	168,02	81,95	29,44	46,70	41,58	16,24
IX-X	92,66	99,68	128,54	187,58	174,16	80,43	29,50	46,54	41,15	16,17
XI-XII	97,84	105,42	135,10	197,20	177,66	79,06	29,53	46,45	41,31	16,17
I-II 2011	106,02	115,44	145,90	205,04	184,30	79,99	29,59	46,34	41,51	16,28
III-IV	125,48	131,92	157,76	211,16	191,24	78,40	29,67	45,29	38,96	16,44
V	133,12	134,92	160,88	212,04	192,88	78,24	29,96	43,49	36,65	16,66
VII-VIII	127,40	134,46	160,86	216,90	196,80	86,88	30,21	41,90	35,90	16,82
IX-X	125,98	133,82	161,14	224,20	201,90	91,02	30,13	39,88	35,20	16,81
XI	127,20	134,64	162,68	230,16	205,32	88,73	30,07	38,84	34,87	16,82

^a) a mixture of nitrogen ammonium and carbonate calcium

^b) a mixture of ammonium phosphate, potassium chloride and others

^c) Oxafun T (PLN/0,8kg)

źródło / source: IERIGŻ, obliczenia własne

Ceny źródeł energii (PLN/l) i ceny jednostkowe maszyn rolniczych (tys. PLN)
Prices of energy sources (PLN/l) and unit prices of agricultural machines (thous PLN)

	środki energii / energy sources					maszyny rolnicze / agricultural machines				
	węgiel kam. ^a coal	benzyna petrol ES 95	olej napędowy diesel oil	olej ^b opałowy fuel oil	propan-butan propane-butane LPG	energia elektr. ^c energy	kombajn do ziemniaków / potato combine harvester	siewnik zboży ^d cereal seeder	ciągnik tractor Ursus 3724	ciągnik tractor 90 kW
XI-XII 2009	696,63	4,29	3,80	2,58	2,06	5,63	64,86	16,62	104,55	159,14
I-II 2010	698,78	4,38	4,00	2,66	2,18	5,92	64,94	bd	bd	159,87
III-V	776,35	4,59	4,23	2,80	2,17	5,94	64,84	16,70	111,75	163,70
VII-VIII	691,27	4,66	4,41	2,91	2,17	5,94	67,35	17,16	113,82	165,65
IX-X	712,89	4,58	4,40	2,95	2,25	5,94	67,89	17,23	112,91	165,04
XI-XII	734,02	4,71	4,53	3,10	2,40	5,94	68,10	17,27	113,59	164,73
I-II 2011	749,02	4,87	4,73	3,34	2,62	6,14	69,21	19,24	114,95	165,20
III-V	745,40	5,11	5,03	3,63	2,55	6,34	70,72	19,58	113,71	167,14
VII-VIII	755,99	5,17	5,02	3,57	50,64	6,14	72,94	19,93	112,70	167,63
IX-XI	784,32	5,25	5,26	3,91	2,72	6,34	72,92	19,89	113,01	170,74

^a) zł/t

^b) Ekoterm Plus

^c) zł/10 kWh

^d) 25 redlic, od VII 2011 27 redlic

źródło / source: IERIGŻ